

PLAN OCHRONY DLA PARKU KRAJOBRAZOWEGO „LASY NAD GÓRNĄ LISWARTĄ” (projekt)

Rozdział 1

Cele ochrony przyrody oraz przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania ich realizacji

§ 1.1. Ogólnymi celami ochrony przyrody Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”, zwanego dalej „Parkiem”, są:

- 1) zachowanie dużych kompleksów leśnych, łąk śródleśnych i nadrzecznych oraz istniejących kompleksów stawów wraz z całym bogactwem występujących tu gatunków grzybów, roślin i zwierząt, w tym zwłaszcza chronionych, rzadkich i zagrożonych oraz zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych;
- 2) zachowanie i poprawa możliwości trwałego i stabilnego funkcjonowania ekosystemów, w tym utrzymanie powiązań w obrębie Parku oraz powiązań z zewnętrznymi układami przyrodniczymi;
- 3) stabilizowanie i przywracanie utraconej różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, siedlisk, gatunków i genotypów;
- 4) zachowanie walorów kulturowych i krajobrazowych, w tym elementów charakterystycznego krajobrazu kulturowego z zabytkowymi układami przestrzennymi wsi, zespołami pałacowo-parkowymi, historycznymi elementami zagospodarowania przemysłowego, alejami, zadrzewieniami śródpolnymi i historycznym układem dróg;
- 5) sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska;
- 6) zrównoważone użytkowanie zasobów przyrody;
- 7) ograniczenie negatywnych oddziaływań na zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe Parku;
- 8) udostępnienie Parku dla celów turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.

2. Do szczegółowych celów ochrony Parku należą:

- 1) w zakresie ochrony przyrody nieożywionej i gleb:
 - a) zachowanie naturalnych form ukształtowania terenu, w tym szczególnie reprezentujących cechy charakterystycznych dla występujących w Parku typów morfogenetycznych,
 - b) utrzymanie na wybranych terenach naturalnych procesów geomorfologicznych,
 - c) ograniczanie antropogenicznych przekształceń powierzchni ziemi,
 - d) ograniczenie zanieczyszczenia powietrza i gleb oraz hałasu,
 - e) zachowanie struktury przestrzennej gleb, ze szczególnym uwzględnieniem gleb organicznych;
- 2) w zakresie ochrony zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrony ekosystemów wodnych:
 - a) zachowanie naturalnego i quasi-naturalnego systemu hydrologicznego rzeki Liswarty oraz jej dopływów,
 - b) ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - c) ochrona obszarów źródłiskowych dorzecza Liswarty,

- d) utrzymanie istniejącej powierzchni, a tam gdzie będzie to możliwe przywrócenie siedlisk hydrogenicznych i hydrofilnych,
 - e) utrzymanie właściwego funkcjonowania ekosystemów wodnych,
 - f) zachowanie elementów rodzimej różnorodności biologicznej środowisk wodnych, w tym szczególnie cennych i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
 - g) gospodarowanie wodą prowadzące do utrzymania i ewentualnie zwiększenia zasobności wodnej terenu;
- 3) w zakresie ochrony zbiorowisk roślinnych, w tym chronionych siedlisk przyrodniczych:
- a) zachowanie różnorodności zbiorowisk roślinnych właściwych dla regionu, w tym szczególnie siedlisk przyrodniczych rzadkich i zagrożonych oraz objętych ochroną prawną, w szczególności:
 - i) 3150¹ Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*,
 - ii) 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne,
 - iii) 6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie),
 - iv) 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*,
 - v) 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
 - vi) 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),
 - vii) 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji,
 - viii) 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością *Scheuchzeria-Caricetea*),
 - ix) 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*,
 - x) 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*),
 - xi) 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),
 - xii) *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe,
 - xiii) *91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne,
 - xiv) *91I0 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*),
 - b) zachowanie lub rozszerzenie-areалу oraz poprawa stanu naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk roślinnych, w tym w szczególności łąk świeżych, zmiennowilgotnych i wilgotnych,
 - c) odtwarzanie ekosystemów leśnych o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskowym typem lasu, przebudowa w trakcie użytkowania rębnych drzewostanów niezgodnych z siedliskiem oraz zrównoważone użytkowanie ekosystemów leśnych, zgodnie z zapisami obowiązujących planów urządzenia lasów,
 - d) zachowanie na obszarach użytkowanych rolniczo: miedz i okrajków, ekotonów i innych stref przejściowych oraz drobnych zbiorników wodnych i obszarów podmokłych,
 - e) zachowanie starych drzew, ich grup oraz alei;
- 4) w zakresie ochrony gatunków roślin i grzybów oraz ich siedlisk:

¹ Kod cyfrowy podany przy nazwach siedlisk przyrodniczych oraz wybranych gatunków roślin i zwierząt zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1713). „*” oznacza siedliska priorytetowe

- a) utrzymanie i wzmacnianie pełnej różnorodności gatunków na ich naturalnych stanowiskach oraz w typowych dla nich fitocenozach,
 - b) zapewnienie warunków do wzrostu liczebności populacji rzadkich, ginących i cennych gatunków, w tym szczególnie gatunków specjalnej troski stwierdzonych na terenie Parku:
 - i) mszaków: dwustronek ząbkowany *Plagiothecium latebricola*, łukowiec Seligera (śląski) *Homalia trichomanoides*, płonnik cienki *Polytrichum strictum*, prostoząbek wiciowaty *Orthodicranum flagellare*, torfowiec frędzlowaty *Sphagnum fimbriatum*, torfowiec obły *Sphagnum teres*, torfowiec szorstki *Sphagnum compactum*, zdrojek *Fontinalis antipyretica*,
 - ii) roślin naczyniowych: buławnik czerwony *Cephalanthera rubra*, ciemiężycy zielona *Veratrum lobelianum*, cis pospolity *Taxus baccata*, goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthes*, goździk pyszny *Dianthus superbus*, grzybień północny *Nymphaea candida*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, kotewka orzech wodny *Trapa natans*, kozłek bżowy *Valeriana sambucifolia*, mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*, liczydło górskie *Streptopus amplexifolius*, pełnik europejski *Trollius europaeus*, płyczwac średni *Utricularia intermedia*, płyczwac zachodni *Utricularia australis*, przetacznik górski *Veronica montana*, przygiętka biała *Rhynchospora alba*, rdestnica trawiasta *Potamogeton gramineus*, rosiczka długolistna *Drosera anglica*, rosiczka pośrednia *Drosera intermedia*, różanecznik katawbijski *Rhododendron catawbiense*, storczyki *Orchidaceae*, turzyca pchła *Carex pulicaris*, turzyca bagienna *Carex limosa* i widłaczek torfowy *Lycopodiella inundata*,
 - c) przywracanie utraconych wartości florystycznych i fitocenotycznych części zbiorowisk antropogenicznych,
 - d) ograniczenie rozprzestrzeniania się populacji gatunków obcego geograficznie pochodzenia, w tym szczególnie zagrażających gatunkom rodzimym, z wyłączeniem gatunków dopuszczonych do stosowania w ramach planów urządzenia lasu w Lasach Państwowych oraz w uproszczonych planach urządzenia lasu w lasach innej własności;
 - e) zapewnienie warunków do zachowania różnorodności biologicznej roślin i grzybów, w tym chronionych, rzadkich, ginących i cennych gatunków w trakcie gospodarczego użytkowania ekosystemów;
- 5) w zakresie ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk:
- a) zachowanie różnorodności gatunkowej zwierząt, właściwej dla regionu, w tym szczególnie gatunków rzadkich, zagrożonych i chronionych stwierdzonych na terenie Parku oraz naturalnych siedlisk ich występowania:
 - i) skorupiaki: rak szlachetny *Astacus astacus*,
 - ii) mięczaki: szczeżuja wielka *Anodonta cygnaea*,
 - iii) owady: iglica mała *Nehalennia speciosa*, tężnica mała *Ischnura pumilio*, pałątka niebieskooka *Lestes dryas*, miedziopierś północna *Somatochlora arctica*, trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, szafranka czerwona *Crocothemis erythraea*, żagnica torfowcowa *Aeshna subarctica*, żagniczka wiosenna *Brachytron pratense*, zalotka białoczelna *Leucorrhinia albifrons*, zalotka torfowcowa *Leucorrhinia dubia*, zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*, zalotka czerwonawa *Leucorrhinia rubicunda*; przeniela dwuplarna *Epithea bimaculata*, tęcznik liszkarz *Calosoma sycophanta*, *Caenocara affine*, *Phloiotrya rufipes*, *Hoplia philanthus*, trzmiel tajgowy *Bombus jonellus*, szlaczkoń torfowiec *Colias palaeno*, paż żeglarz *Iphiclides podalirius*, dziupleń *Xylophagus ater*,
 - iv) minogi i ryby: minóg strumieniowy *Lampetra planeri*, piskorz *Misgurnus fossilis*, karaś pospolity *Carassius carassius*, jaź *Leuciscus idus*, jelec *Leuciscus leuciscus*, szczupak *Esox Lucius*,
 - v) płazy: traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, kumak nizinny *Bombina bombina*, grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus*, ropucha paskówka *Epidalea calamita*, ropucha zielona *Bufo viridis*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*, żaba moczarowa *Rana arvalis*,
 - vi) gady: gniewosz plamisty *Coronella austriaca*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,

vii) ptaki: perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, perkozek *Tachybaptus ruficollis*, łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, gęgawa *Anser anser*, krakwa *Anas strepera*, cyranka *Spatula querquedula*, gągoł *Bucephala clangula*, trzmielojad *Pernis apivorus*, jastrząb *Accipiter gentilis*, krogulec *Accipiter nisus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, bielik *Haliaeetus albicilla*, kobuz *Falco subbuteo*, jarząbek *Tetrastes bonasia*, bocian biały *Ciconia ciconia*, bocian czarny *Ciconia nigra*, bąk *Botaurus stellaris*, bączek *Ixobrychus minutus*, czapla siwa *Ardea cinerea*, żuraw *Grus grus*, derkacz *Crex crex*, kropiatka *Porzana porzana*, zielonka *Zapornia parva*; wodnik *Rallus aquaticus*, kokoszka *Gallinula chloropus*, przepiórka *Coturnix coturnix*, kuropatwa *Perdix perdix*, czajka *Vanellus vanellus*, brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, kszyc *Gallinago gallinago*, słonka *Scolopax rusticola*, śmieszka *Chroicocephalus ridibundus*, rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida*, lelek *Caprimulgus europaeus*, siniak *Columba oenas*, turkawka *Streptopelia turtur*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięciołek *Dryobates minor*, dzięcioł średni *Leipicus medius*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, włośchatka *Aegolius funereus*, uszatka *Asio otus*, sóweczka *Glaucidium passerinum*, pójdzka *Athene noctua*, puszczyk uralski *Strix aluco*, płomykówka *Tyto alba*, dudek *Upupa epops*, zimorodek *Alcedo atthis*, raniuszek *Aegithalos caudatus*, lerka *Lullula arborea*, dzierlatka *Galerida cristata*, ortolan *Emberiza hortulana*, grubodziób *Coccothraustes coccothraustes*, dziwonia *Erythrura erythrura*, makolągwa *Linaria cannabina*, krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra*, gil *Pyrrhula pyrrhula*, brzegówka *Riparia riparia*, gąsiorek *Lanius collurio*, srokosz *Lanius excubitor*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, świerszczak *Locustella naevia*, świergotek polny *Anthus campestris*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, pliszka górską *Motacilla cinerea*, słowik szary *Luscinia luscinia*, muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, muchołówka mała *Ficedula parva*, białozytnia *Oenanthe oenanthe*, pokląskwa *Saxicola rubetra*, czubotka *Lophophanes cristatus*, zniczek *Regulus ignicapilla*, remiz *Remiz pendulinus*, gajówka *Sylvia borin*, jarzębatka *Curruca nisoria*,

viii) ssaki: nietoperze (wszystkie gatunki), wydra *Lutra lutra*, bóbr europejski *Castor fiber*, chomik europejski *Cricetus cricetus*, badylarka *Micromys minutus*, koszatka leśna *Dryomys nitedula*, smużka leśna *Sicista betulina*, orzesznica *Muscardinus avellanarius*, rzęsorek rzeczek *Neomys fodiens*,

- b) poprawa stanu populacji rzadkich i zagrożonych gatunków specjalnej troski oraz przywracanie utraconych wartości faunistycznych między innymi przez przywracanie lub zwiększenie dostępności siedlisk,
 - c) utrzymanie wysokiej różnorodności krajobrazu z dużym udziałem ekotonów, warunkującej bogactwo i różnorodność zgrupowań zwierzęcych,
 - d) utrzymanie lub odtwarzanie korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację zwierząt,
 - e) ograniczenie wprowadzania i kontrola liczebności gatunków obcego pochodzenia, w szczególności gatunków inwazyjnych, mogących stanowić zagrożenie dla rodzimej fauny,
 - f) renaturyzacja najcenniejszych pod względem przyrodniczym środowisk przekształconych w wyniku działalności człowieka poprzez przywrócenie naturalnych lub półnaturalnych stosunków wodnych oraz zahamowanie procesów naturalnej sukcesji roślinnej na terenach otwartych,
 - g) ochrona ostoi fauny poprzez ograniczanie aktywności turystycznej i innych form użytkowania na obszarach szczególnie cennych pod względem przyrodniczym,
 - h) zwiększenie stanu wiedzy o faunie Parku oraz jej wykorzystanie w kształtowaniu świadomości ekologicznej lokalnej społeczności i tworzeniu regionalnego produktu turystycznego;
- 6) w zakresie ochrony walorów krajobrazowych:
- a) zachowanie i kształtowanie regionalnych cech fizjonomii krajobrazu Parku związanych z tradycyjnymi sposobami gospodarowania oraz budownictwa,
 - b) przywracanie obszarom o krajobrazie negatywnie przekształconym ich potencjalnych wartości kulturowych i przyrodniczych,
 - c) rozmieszczenie gospodarczych funkcji terenów w sposób nie powodujący obniżenia lub utraty wartości krajobrazowych oraz nie kolidujących ze sobą wzajemnie,

- d) właściwy rozwój układów osadniczych, w tym ograniczanie rozpraszania zabudowy,
 - e) przeciwdziałanie dysharmonii w krajobrazie, m.in. poprzez niedopuszczanie do realizacji agresywnych struktur dominujących,
 - f) zachowanie i odtwarzanie charakterystycznych układów zadrzewień, w tym zwłaszcza alei przydrożnych,
 - g) zachowanie wnętrz i otwarc widokowych o szczególnych wartościach krajobrazowych zarówno w krajobrazie zbliżonym do naturalnego, jak i w krajobrazie kulturowym,
 - h) uwzględnienie zasad ochrony krajobrazów w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- 7) w zakresie ochrony walorów kulturowych:
- a) zachowanie, wyeksponowanie i właściwe wykorzystanie elementów dziedzictwa kulturowego wraz z ich otoczeniem,
 - b) rewitalizację i rewaloryzację przekształconych lub częściowo zniszczonych elementów dziedzictwa kulturowego,
 - c) ochronę i utrwalanie tożsamości kulturowej obszaru Parku zwłaszcza:
 - i) kultury organizacji przestrzennej historycznych struktur osadniczych oraz swoistego charakteru zabudowy wiejskiej,
 - ii) ciągłości procesu dziejowego budowania struktury środowiska kulturowego poprzez stosowanie „zasady dobrej kontynuacji”,
 - iii) odtwarzanie i ożywianie lokalnych tradycji; zachowanie elementów kultury ludowej, w tym folkloru muzycznego i tanecznego, zwyczajów, obrzędów uroczystości ludowych oraz gwary,
 - iv) zachowanie historycznych cmentarzy oraz miejsc pamięci narodowej,
 - d) poprawa dostępności obiektów dziedzictwa kulturowego dla osób zainteresowanych, w tym niepełnosprawnych,
 - e) rozwijanie inicjatyw obywatelskich dotyczących społecznych form opieki nad zabytkami i krajobrazem kulturowym oraz wykorzystywania ich na rzecz rozwoju regionalnego.

§ 2.1. Przyrodniczymi, społecznymi i gospodarczymi uwarunkowaniami realizacji celów ochrony przyrody Parku są:

- 1) uwarunkowania wynikające z zapisów rozporządzenia Nr 55/08 Wojewody Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2008 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” (Dz. Urz. Nr 163, poz. 3071), w tym zwłaszcza w zakresie celów ochrony Parku oraz zakazów obowiązujących na jego obszarze;
- 2) uwarunkowania wynikające z obowiązujących przepisów, w tym planów ochrony lub planów zadań ochronnych, odnoszących się do obiektów i obszarów położonych w granicach Parku, a objętych innymi formami ochrony, w tym zwłaszcza obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody i innych form ochrony, wynikających z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2018, poz. 1614 z późn. zm.) oraz ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2018, poz. 2067 z późn. zm.);
- 3) uwarunkowania wynikające z obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych obowiązujących na obszarze Parku dokumentów planistycznych i strategicznych gmin: Blachownia, Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Konopiska, Koszęcin, Panki, Przystajń, Starcza, Woźniki i Wręczyca Wielka, powiatów częstochowskiego, kłobuckiego i lublinieckiego oraz województwa śląskiego;
- 4) uwarunkowania wynikające z planów urządzenia lasu Nadleśnictw: Herby, Koszęcin, Lubiniec i Złoty Potok, uproszczonych planów urządzenia lasów innej własności oraz dokumentów strategicznych Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach;
- 5) uwarunkowania wynikające z celów ochrony środowiska oraz celów ochrony przyrody przyjętych w międzynarodowych, krajowych, regionalnych, lokalnych i branżowych dokumentach strategicznych;

- 6) uwarunkowania wynikające z celów ochrony środowiska, celów ochrony przyrody i rozwoju przestrzennego przyjętych w zapisach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020 + (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 13.09.2016 r., poz.4619);
- 7) uwarunkowania wynikające z aktualnego stanu oraz naturalnych i antropogenicznych zmian środowiska, w tym zwłaszcza zasobów przyrody obszaru Parku i terenów otaczających;
- 8) uwarunkowania wynikające z aktualnego stanu oraz zmian zagospodarowania przestrzennego obszaru Parku i terenów otaczających;
- 9) uwarunkowania wynikające z przyjęcia następujących założeń rozwoju zrównoważonego obszaru Parku:
 - a) umożliwianie zachowania i wzbogacania oraz popularyzacji wartości przyrodniczych, w tym krajobrazowych Parku w warunkach zrównoważonego rozwoju,
 - b) podejmowanie działań na rzecz ochrony i kształtowania wartości krajobrazowych, które powinny dotyczyć zarówno krajobrazów naturalnych, jak i historycznie ukształtowanych i tradycyjnych krajobrazów kulturowych,
 - c) preferowanie form działalności społeczno-gospodarczej zgodnej z regionalną tradycją oraz gwarantujących utrzymanie wysokich wartości przyrodniczych i krajobrazowych, to jest:
 - i) leśnictwa i gospodarki leśnej uwzględniającej potrzeby ochrony przyrody,
 - ii) rolnictwa zrównoważonego i ekologicznego, w szczególności gospodarki łąkarskiej,
 - iii) zrównoważonej gospodarki rybackiej,
 - iv) gospodarki łowieckiej,
 - v) obsługi turystyki krajoznawczej i kwalifikowanej oraz agroturystyki,
 - vi) nieuciążliwego dla środowiska przetwórstwa lokalnych zasobów przyrodniczych, w tym pszczelarstwa,
 - d) włączenie problematyki ochrony walorów przyrodniczych i kulturowych w zakres strategii rozwoju województwa śląskiego, powiatów częstochowskiego, kłobuckiego i lublinieckiego oraz gmin: Blachownia, Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Konopiska, Koszęcin, Panki, Przystajń, Starcza, Woźniki i Wręczyca Wielka, a także uwzględnienie jej w ich polityce przestrzennej,
 - e) uwzględnienie, w planach gospodarowania wodami oraz warunkach korzystania z wód zlewni rzeki Liswarty, zaleceń związanych z ochroną wód Parku,
 - f) zharmonizowanie planów urządzenia lasu Nadleśnictw: Herby, Koszęcin, Lubiniec i Złoty Potok oraz uproszczonych planów urządzenia lasów gruntów innej własności z potrzebami ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych, w formie przewidzianej przez obowiązujące przepisy prawa,
 - g) kształtowanie przyjaznych postaw wobec przyrody, jako dziedzictwa i dobra wspólnego, w tym poprzez promocję i udostępnienie turystyczne Parku i prowadzenie działalności dydaktycznej,
 - h) rozpowszechnianie informacji o najbardziej interesujących obiektach przyrodniczych w zakresie, w którym nie stanowi to zagrożenia dla stanu ich zachowania.

2. Wybrane uwarunkowania, mające szczególne znaczenie dla ochrony Parku i aktualne na dzień sporządzenia planu ochrony wskazano na mapie, stanowiącej załącznik nr 2 do uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”.

Rozdział 2

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków

§ 3.1. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych oraz ich skutków:

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń oraz ich skutków
1	2	3
Zagrożenia istniejące		
1.	Procesy erozji wodnej i wietrznej powodujące niszczenie pokrywy glebowej, zmiany ukształtowania terenu oraz przyczyniające się do wzrostu degradacji obszaru	Dostosowywanie sposobów użytkowania gruntów rolnych do warunków środowiskowych, w tym: - zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej na terenach najbardziej narażonych na erozję, - stosowanie, tam, gdzie jest to możliwe, orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo
2.	Zanieczyszczenie ściekami komunalnymi wód powierzchniowych oraz podziemnych z nieszczelnych szamb	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Parku. Kontrola szczelności szamb oraz wywozu ścieków z gospodarstw domowych
3.	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz podziemnych nawozami sztucznymi i naturalnymi stosowanymi w rolnictwie oraz środkami ochrony roślin stosowanymi w rolnictwie i leśnictwie, w tym w trakcie ich składowania	Ograniczenie stosowania nawozów sztucznych, gnojowicy i pestycydów. Egzekwowanie przepisów wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie przyjęcia "Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu" (Dz.U. z 2018 r. poz. 1339), z rozszerzeniem strefy niewylewanie gnojowicy oraz zrezygnowanie z nawożenia w pasie do 100 metrów od stref źródłiskowych i stref ochronnych ujęć wody, brzegów zbiorników lub cieków oraz składowaniem nawozów organicznych i sztucznych oraz pestycydów w miejscach izolowanych od podłoża i uniemożliwiających przesiąkanie substancji chemicznych. Promocja rolnictwa ekologicznego i pakietów rolnośrodowiskowych. Tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków naturalnych, poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów ochronnych roślinności, z wyłączeniem cennych siedlisk łąkowych wymagających ekstensywnego użytkowania
4.	Eutrofizacja wód rzeki Liswarty w wyniku prowadzenia gospodarki stawowej	Regularne kontrole stanu czystości wód poniżej stawów, w tym zwłaszcza wód spuszcanych z nich w

		<p>okresie jesiennym.</p> <p>Wprowadzenie, w miarę możliwości, rozwiązań technicznych - np. zbiorników podczyszczających, umożliwiających ograniczenie dopływu związków eutrofizujących do rzeki Liswarty</p>
5.	Niskie emisje z palenisk i kotłowni przydomowych powodujące ponadnormatywne stężenie benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu	<p>Dążenie do zmiany urządzeń grzewczych na bardziej nowoczesne.</p> <p>Egzekwowanie zakazu spalania odpadów w kotłowniach przydomowych.</p> <p>Promocja instrumentów finansowo-prawnych motywujących mieszkańców do wykorzystywania odnawialnych źródeł energii</p>
6.	Ekspansja obcych geograficznie, synantropijnych gatunków roślin drzewiastych, szczególnie dębu czerwonego, robinii akacjowej i czeremchy amerykańskiej	<p>Stopniowe ograniczanie obcych gatunków inwazyjnych, w tym szczególnie dębu czerwonego, robinii akacjowej i czeremchy amerykańskiej w trakcie prowadzonych zabiegów gospodarczych.</p> <p>Odchodzenie od nasadzeń gatunkami obcymi geograficznie w lasach</p>
7.	Dominacja drzewostanów z jednolitą strukturą wiekową i gatunkową	<p>Sukcesywna przebudowa drzewostanów uwzględniająca warunki siedliskowe, zgodnie z zapisami planów urządzenia lasu w Lasach Państwowych lub uproszczonych planów urządzenia lasu w lasach innej własności.</p> <p>Wprowadzanie gatunków domieszkowych i biocenotycznych zgodnie z warunkami siedliskowymi</p>
8.	Zabudowa i zaorywanie łądowych ekosystemów nieleśnych, szczególnie w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości leżących na terenie Parku	<p>Wyłączenie z zabudowy cennych łądowych ekosystemów nieleśnych.</p> <p>Wyznaczenie w planach zagospodarowania przestrzennego gmin szczególnie cennych obszarów łąkowych i odstąpienie od zmiany dotychczasowego sposobu ich użytkowania</p>
9.	Nieodpowiednie zagospodarowanie otoczenia drobnych form sakralnych – krzyży, kapliczek	Dostosowanie zagospodarowania do potrzeb ekspozycji obiektów, w tym eliminacja lub zastąpienie elementów dysharmonijnych
10.	Niszczenie i brak troski o historyczne cmentarze	<p>Zwiększenie nadzoru przez służby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, a także społecznych opiekunów zabytków.</p> <p>Podnoszenie świadomości ludzkiej w dziedzinie ochrony zabytków, poprzez m.in. działania popularyzatorskie i edukację szkolną</p>
11.	Sukcesja w obrębie łąkowych zbiorowisk roślinnych będąca skutkiem ograniczenia lub zaniechania użytkowania gospodarczego	<p>Przywrócenie lub utrzymanie użytkowania łąkowego, łąkowo-pasterskiego lub pasterskiego.</p> <p>Wdrażanie pakietów: rolnictwo zrównoważone,</p>

		utrzymanie łąk ekstensywnych oraz ochrona gleb i wód
12.	Sukcesja w obrębie leśnych zbiorowisk roślinnych polegająca na procesie grądowienia w łągach, łągowieniu olsów, przechodzeniu borów bagiennych w bory trzęślicowe oraz borów trzęślicowych (wilgotnych) w bory świeże lub mieszane	<p>Wdrażanie i realizacja programów małej retencji na terenach leśnych.</p> <p>Odstąpienie od konserwacji rowów, których utrzymanie nie jest niezbędne dla prawidłowo funkcjonującej gospodarki leśnej.</p> <p>Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów borów bagiennych (występujących na Bb i BMb) i użytkowania rębniami pełnymi łągów (występujących na OIJ) będących siedliskami przyrodniczymi, a także wyłączenie z użytkowania rębego najlepiej zachowanych, nie przesuszonych, płątów borów trzęślicowych (występujących na Bw) i olsów (występujących na Ol i OIJwyz), poprzez wprowadzenie stosownych zapisów w przyszłych planach urządzenia lasu. Do tego czasu użytkowanie drzewostanów zgodnie z planami obowiązującymi</p>
13.	Sukcesja (zarastanie) torfowisk, turzycowisk i mokradeł przez drzewa i krzewy	Wycinanie drzew i krzewów oraz ich nalotu oraz usuwanie biomasy
14.	Wypieranie gatunków rodzimych oraz zmiany warunków siedliskowych w wyniku ekspansji inwazyjnych gatunków roślin zielnych, w tym szczególnie, kolczurki klapowanej oraz gatunków z rodzajów rdestowiec i niecierpek	Zwalczanie obcych gatunków inwazyjnych zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie
15.	Przekształcenia siedlisk i związanych z nimi zbiorowisk roślinnych oraz stanowisk grzybów roślin i zwierząt w wyniku zmiany stosunków wodnych	<p>Wykluczenie w studiach i planach zagospodarowania przestrzennego lokalizacji zabudowy na terenach wrażliwych hydrograficznie oraz w obrębie siedlisk związanych z terenami podmokłymi.</p> <p>Wdrażanie i realizacja programów małej retencji (m.in. zastawki, progi).</p> <p>Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania systemów melioracyjnych, na zasadzie zrównoważenia odprowadzania i zatrzymywania wód w zależności od panujących warunków hydrologicznych w zlewniach.</p> <p>Zachowanie istniejących torfowisk, oczek wodnych, mokradeł, stawów, w tym szczególnie na terenach rolniczych, m.in. poprzez odstąpienie od ich zasypywania i osuszania.</p> <p>Utrzymywanie w sprawności urządzeń hydrotechnicznych w sposób nie zagrażający chronionym gatunkom.</p> <p>Stopniowa renaturyzacja koryt rzek, szczególnie Liswarty i Potoku Jeżowskiego</p>

16.	Wycinka drzew i krzewów wzdłuż dróg i cieków naturalnych w trakcie prac związanych z ich konserwacją lub modernizacją	<p>Ograniczenie do niezbędnego minimum wycinki drzew, w tym w Lasach Państwowych z uwzględnieniem obowiązujących w nich zasad hodowli lasu.</p> <p>Uzupełnianie luk, odtwarzanie lub wprowadzanie nowych zadrzewień przydrożnych i nadwodnych o ile nie stoi to w sprzeczności z potrzebami bezpieczeństwa ruchu drogowego lub ochrony przeciwpowodziowej.</p> <p>W miejscach, gdzie pozwalają warunki terenowe, odpowiednie zabezpieczenie pni i systemów korzeniowych drzew nieprzeznaczonych do wycinki, m.in. przed mechanicznym uszkodzeniem w trakcie prac przy drogach i ciekach</p>
17.	Wypieranie gatunków rodzimych i zmiany w ugrupowaniach fauny Parku w wyniku ekspansji obcych gatunków inwazyjnych	<p>Rezygnacja z wsiedlania na teren Parku gatunków obcych.</p> <p>Rezygnacja z wypuszczania odłowionych gatunków obcego pochodzenia, w tym ryb.</p> <p>Redukcja obcych gatunków łownych (jenot, wizon amerykański) przez koła łowieckie</p>
18.	Niedobór siedlisk dla ssaków pilchovatych oraz ich fragmentacja	<p>Zwiększenie powierzchni lasów z dużym udziałem buka i dębu, w szczególności pomiędzy istniejącymi stanowiskami pilchovatych, zgodnie z warunkami siedliskowymi lasu.</p> <p>Zachowanie drzew biocenotycznych mogących stanowić naturalne schronienia dla ssaków pilchovatych, a w rejonach ich pozbawionych montaż sztucznych schronień</p>
19.	Pogorszenie warunków siedliskowych oraz możliwości migracyjnych fauny reofilnej w wyniku zabudowy hydrotechnicznej rzek, prowadzącej do zaburzenia reżimu hydrologicznego	<p>Rezygnacja z wznoszenia konstrukcji hydrotechnicznych na rzekach w granicach Parku.</p> <p>W przypadku istniejących konstrukcji poprzecznych występujących w korycie rzek, przeprowadzenie ich modernizacji celem umożliwienia migracji organizmów wodnych</p>
Zagrożenia istniejące i potencjalne		
20.	Eksploatacja kruszyw powodująca degradację krajobrazu, niszczenie siedlisk oraz zaburzenie stosunków wodnych	Eliminacja miejsc nielegalnej eksploatacji kruszyw poprzez konsekwentne egzekwowanie przepisów prawa
21.	Składowanie odpadów w miejscach wyrobisk piasków i żwirów	Likwidacja istniejących nielegalnych wysypisk śmieci
22.	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz podziemnych nawozami sztucznymi i naturalnymi stosowanymi w rolnictwie oraz środkami ochrony roślin stosowanymi w rolnictwie i leśnictwie	<p>Ograniczenia do niezbędnego minimum stosowania nawozów sztucznych, gnojowicy i pestycydów.</p> <p>Promocja rolnictwa ekologicznego i pakietów rolnośrodowiskowych.</p>

		Tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków naturalnych, poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów ochronnych roślinności, z wyłączeniem cennych siedlisk łąkowych wymagających ekstensywnego użytkowania
23.	Zmiany klimatyczne charakteryzujące się wzrostem średniej temperatury rocznej przy jednoczesnym pozostaniu na stałym poziomie sumy opadów rocznych, prowadzące do wzrostu parowania wód kosztem ich infiltracji do poziomów wodonośnych i wód powierzchniowych oraz obniżania się poziomu wód gruntowych i przesuszenia siedlisk	Ograniczenie odpływu wód poprzez likwidację części rowów melioracyjnych oraz zaniechanie, tam, gdzie nie jest to niezbędne, konserwacji systemu drenarskiego w oparciu o wykonaną ekspertyzę hydrologiczną danego obszaru, a także poprzez budowę niewielkich spiętrzeń o konstrukcji umożliwiającej migrację gatunków wodnych
24.	Zarybianie niewielkich, naturalnych zbiorników wodnych stanowiące zagrożenie dla larw płazów oraz bezkręgowców wodnych	Niezarybianie drobnych, naturalnych zbiorników wodnych oraz uwzględnienie tego podejścia w operatach rybackich
25.	Wzmożona penetracja brzegów naturalnych cieków i zbiorników wodnych, skutkująca płoszeniem ptaków, zwłaszcza w sezonie lęgowym	Tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów naturalnych cieków i zbiorników wodnych, poprzez odstąpienie od ich użytkowania i pozostawienie pasów roślinności krzaczastej
26.	Niewłaściwe z przyrodniczego punktu widzenia użytkowanie lub zarzucenie użytkowania łąk na terenie Parku prowadzące do uruchomienia procesów degeneracyjnych lub naturalnej sukcesji, a w konsekwencji do utraty typowej dla łąki struktury i różnorodności gatunkowej, w tym cennych łąk świeżych, łąk zmiennowilgotnych i młak	Regularne ekstensywne użytkowanie kośne i/lub pastwiskowe łąk, poprzedzone w przypadkach tego wymagających karczowaniem podrostu drzew i krzewów
27.	Nieprawidłowy dobór zabiegów gospodarczych w zakresie gospodarki łąkarskiej, takich jak nadmierne wprowadzanie mieszanek traw pastewnych i zbyt wczesne i niskie koszenie	Ograniczanie wprowadzania na łąki świeże i wilgotne mieszanek traw pastewnych. Maksymalne możliwe opóźnienie terminu koszenia łąk wilgotnych i turzycowisk, dla umożliwienia zakończenia cyklu rozwojowego storczykowatych oraz ptaków lęgnących się na łąkach. W celu uniknięcia ranienia lub zabijania występujących gatunków ptaków i ssaków, zaleca się stosowanie w trakcie koszenia tzw. wyplaszaczy oraz „odśrodkowy” sposób koszenia, to jest od środka koszonej powierzchni na zewnątrz
28.	Wycinka zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, w tym stanowiących siedlisko chronionych gatunków owadów, w celu zwiększenia powierzchni gruntów lub ich komasacji. Wycinka drzew i krzewów wzdłuż dróg i cieków naturalnych, w tym stanowiących siedlisko chronionych gatunków owadów, w trakcie prac związanych z ich konserwacją lub modernizacją	Wprowadzenie programu ochrony i odtwarzania zadrzewień śródpolnych oraz przydrożnych. Obejmowanie najcenniejszych drzew i alej ochroną prawną jako pomników przyrody, z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i mienia
29.	Eliminacja martwego stojącego i leżącego drewna, wykrotów i złomów w wyniku cięć sanitarnych i innych	Zapewnienie organizmom saproksylicznym zróżnicowanego rodzajowo materiału żywicielskiego,

	<p>zabiegów prowadzonych zarówno w lasach jak i w parkach, prowadząca do zubożenia flory i fauny związanej z martwym i rozkładającym się drewnem, w szczególności fauny bezkręgowców saproksylicznych oraz epiksylicznej mykoflory i brioflory</p>	<p>poprzez pozostawianie korzeni, konarów, gałęzi, wierzchołków, itd., w różnym stopniu rozkładu: materiał obumierający, martwy, wstępnie rozkładający się i butwiejący oraz w różny sposób rozmieszczonego przestrzennie: drzewa stojące, leżące, złomy, karpy, itd.</p> <p>Pozostawienie drzew obumierających i martwych, zwłaszcza starych drzew liściastych oraz drzew dziuplastych, za wyjątkiem sytuacji ich masowego obumierania, klęsk żywiołowych oraz drzew, które stanowią zagrożenie dla zdrowia, życia i mienia ludzi, występują wzdłuż dróg publicznych, a także w przypadku konieczności wykonania zadań związanych z zachowaniem odpowiedniego stanu sanitarnego lasu oraz zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej.</p> <p>Pozostawienie na zrębach zupełnych kęp starodrzewu o powierzchni co najmniej 5 arów do naturalnego rozpadu, za wyjątkiem przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi, zrębów mniejszych niż 1 ha oraz w przypadku zakładania bloku upraw pochodnych</p>
30.	<p>Ruch kołowy prowadzący do śmiertelności zwierząt na drogach</p>	<p>Oznakowanie fragmentów dróg o najwyższym ryzyku kolizji, czyli w miejscach przecięcia korytarzy ekologicznych oraz przebiegających w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych.</p> <p>Promowanie działań np. w ramach zajęć szkolnych połączonych z akcjami chwytania i przenoszenia płazów na newralgicznych odcinkach dróg, uświadamiających wpływ kolizji drogowych na populacje zwierząt.</p> <p>W przypadku budowy nowych lub przebudowy istniejących przepustów drogowych i mostów wykonanie przejść dla zwierząt na szlakach ich regularnych migracji</p>
31.	<p>Rozbudowa zabudowy letniskowej w pobliżu zbiorników wodnych, w tym w pasie 100 m</p>	<p>Wyznaczenie terenów dopuszczalnej zabudowy, opracowanie dla nich miejscowych planów zagospodarowania terenu, uzbrojenie w sieć wodociągową i kanalizacyjną oraz podłączenie do nich wszystkich obiektów.</p> <p>Konsekwentne egzekwowanie przepisów prawa, w tym także w zakresie rozbiórki obiektów nielegalnych</p>
32.	<p>Wprowadzanie obcego architektonicznie, bezstylowego, szepcącego krajobraz budownictwa mieszkaniowego, rekreacyjnego i usługowego</p>	<p>Zastosowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów architektoniczno-urbanistycznych określonych w planie ochrony Parku.</p> <p>Objęcie większych fragmentów Parku miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,</p>

		opracowywanymi dla całych sołectw
33.	Zaśmiecanie terenu Parku, m.in. w obszarach koncentracji ruchu turystycznego i rekreacji	Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami, np. poprzez większą liczbę kontenerów i pojemników na odpady. Skuteczne egzekwowanie prawa. Rozwijanie programów edukacji ekologicznej
Zagrożenia potencjalne		
34.	Regulacja naturalnych cieków bez uwzględnienia ich charakterystyki ekologicznej, połączona z kanalizowaniem biegu, likwidacją meandrów i skarp brzeżnych	Rezygnacja z regulacji naturalnych cieków, tam gdzie nie jest to konieczne ze względu na gospodarkę leśną oraz ochronę przeciwpowodziową, a w przypadku ich wykonywania, sporządzanie ocen oddziaływania na środowisko
35.	Zmiana warunków hydrologicznych w wyniku budowy nowych stawów hodowlanych	Niebudowanie trwałych zbiorników wodnych w tym stawów hodowlanych, za wyjątkiem odtwarzania historycznie istniejących oraz budowania niewielkich zbiorników związanych z ochroną przeciwpożarową i ochroną przyrody. W przypadku dopuszczenia budowy nowych stawów hodowlanych, poprzedzenie tego ekspertyzą hydrologiczną oceniającą wpływ na warunki przyrodnicze Parku, a w szczególności na klimatyczny bilans wodny. Wprowadzenie rozwiązań technicznych – np. zbiorników podczyszczających umożliwiających ograniczenie dopływu związków eutrofizujących ze stawów do cieków
36.	Zmiana użytkowania łąk i pastwisk, w tym ich zaorywanie	Utrzymanie łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych, między innymi w wyniku wdrażania stosownych pakietów programów rolnośrodowiskowych
37.	Zalesianie łąk i nieużytków będących jednocześnie cennymi siedliskami przyrodniczymi	Wyłączenie z zalesień cennych siedlisk nieleśnych, w tym także enklaw śródleśnych, za wyjątkiem obszarów przewidzianych do zalesień w obowiązujących planach urządzenia lasu
38.	Zabudowa terenów prowadząca do stopniowej izolacji terenu Parku, przzerwania lub ograniczenia funkcji korytarzy ekologicznych	Wprowadzenie w studiach i planach zagospodarowania przestrzennego zapisów wykluczających zabudowę i zainwestowanie terenu w obszarach stanowiących lokalne i regionalne korytarze ekologiczne warunkujące utrzymanie ekologicznych powiązań Parku z innymi terenami przyrodniczo cennymi
39.	Penetracja terenów leśnych Parku przez quady i motocykle crossowe	Zwiększenie kontroli straży leśnej, Państwowej Straży Rybackiej, Państwowej Straży Łowieckiej i policji w miejscach szczególnie narażonych na nielegalną penetrację.

		<p>Utworzenie torów dla quadów i motocykli crossowych poza lasami oraz innymi terenami cennymi przyrodniczo</p>
40.	Rozbudowa infrastruktury kolejowej i drogowej	<p>Ograniczenie w jak największym stopniu placu budowy do pasa zajętości, dotyczy to zwłaszcza odcinków na terenach leśnych i łąkach; zaplanowanie baz materiałowych i parków maszynowych oraz innych obiektów zaplecza budowy poza dolinami rzek i poza terenami leśnymi.</p> <p>Wykorzystywanie już istniejących dróg do przemieszczania się ciężkiego sprzętu budowlanego.</p> <p>Ograniczenie do niezbędnego minimum tworzenia nowych dróg dojazdowych.</p> <p>Wykonanie programu odwodnienia z określeniem niezbędnych technologii chroniących środowisko, przy świadomości możliwego wpływu przyjętych rozwiązań na wody powierzchniowe i gruntowe; w fazie budowy należy dążyć do ograniczenia do niezbędnego minimum odwodnienia okresowe.</p> <p>Oszczędzanie na etapie budowy, w miarę możliwości zadrzewień i zakrzewień, będących wyspami ekologicznymi w krajobrazie mających wysoki wskaźnik różnorodności gatunkowej flory.</p> <p>Przy tworzeniu zieleni towarzyszącej wykorzystywanie rodzimych gatunków drzew liściastych m.in. dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, klon zwyczajny, klon jawor</p>
41.	Konflikty wynikające ze szkód powodowanych przez zwierzęta (bóbr, wydra, czapla siwa, a w przyszłości także szop pracz) na terenie Parku	<p>Łagodzenie ewentualnych konfliktów wynikających z działalności bobra, wydry i czapli siwej poprzez stosowanie i jednoczesne promowanie nieszkodliwych dla gatunku metod ograniczania szkód, np. poprzez pułapki żywołowne.</p> <p>W przypadku szopa pracza redukcja przez koła łowieckie.</p> <p>Prowadzenie edukacji ekologicznej mającej na celu zmianę stosunku społeczeństwa do bobra, wydry i czapli siwej</p>
42.	Remonty budynków, w których znajdują się kolonie rozrodcze nietoperzy i miejsca gniazdowania ptaków	<p>Edukacja właścicieli w zakresie terminów i metod prowadzenia remontu budynku w sposób bezpieczny dla nietoperzy i ptaków.</p> <p>Zachowanie istniejących schronień lub tworzenie nowych miejsc w postaci specjalnych budek, ze szczególnym uwzględnieniem nietoperzy i jerzyków.</p> <p>W przypadku remontów budynków użyteczności publicznej oraz innych budynków komunalnych</p>

		wymóg przeprowadzania inwentaryzacji przyrodniczej pod kątem obecności chronionych gatunków ptaków i nietoperzy
43.	Zmniejszenie populacji zapylaczy, a także organizmów wodnych w wyniku stosowania środków ochrony roślin	Ograniczenie stosowania środków ochrony roślin

2. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń zewnętrznych oraz ich skutków:

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Sposoby eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń i jego skutków
1	2	3
Zagrożenia istniejące i potencjalne		
1.	Zanieczyszczenie gleb związkami chemicznymi a szczególnie metalami ciężkimi (Cu, Cd, Pb, Zn), pochodzącymi z komunikacji samochodowej, zrzutu nieoczyszczonych lub nienależycie oczyszczonych ścieków lub z emisji drogą powietrzną z zakładów przemysłowych pochodzące ze źródeł zewnętrznych, w tym z Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego oraz innych obiektów zlokalizowanych w pobliżu granic Parku	Uzbrojenie terenu w techniczną infrastrukturę ochrony środowiska. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. Monitorowanie stanu pokrywy glebowej. Wprowadzenie, w uzgodnieniu z zarządzającymi, szczelnego szpaleru drzew i krzewów wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, o ile nie stoi to w sprzeczności z wymogami bezpieczeństwa
2.	Brak lub źle funkcjonujące przepławki na zaporach i jazach na rzece Liswarcie poniżej Parku oraz plany budowy nowych spiętrzeń, skutkujące uniemożliwieniem migracji gatunków wodnych	Wyposażenie wszystkich zapór i jazów w skutecznie funkcjonujące przepławki dla organizmów wodnych
3.	Punktowe zrzuty ścieków bytowo-gospodarczych oraz spływy powierzchniowe z obszarów użytkowanych rolniczo i obszarów zabudowanych do wód powierzchniowych zasilających obszar Parku	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. Rozbudowa systemów kanalizacji zbiorczej. Tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów naturalnych cieków i zbiorników wodnych poprzez wyłączenie ich użytkowania i wprowadzenie pasów roślinności. Racjonalne stosowanie nawozów organicznych i sztucznych oraz pestycydów w sąsiedztwie Parku
4.	Zmiany klimatyczne powodujące obniżanie poziomu wód gruntowych i przesuszanie siedlisk	Ograniczenie odpływu wód. Budowa progów piętrzących i zastawek
5.	Presja urbanizacyjna w bezpośrednim otoczeniu Parku powodująca dalszą fragmentację terenów otwartych, zmniejszenie różnorodności biologicznej oraz wzrost ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych na obszar Parku oraz zmniejszanie areału lub zanikanie siedlisk i stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów	Racjonalny rozwój jednostek osadniczych w otoczeniu Parku. Uzbrojenie terenu w techniczną infrastrukturę ochrony środowiska
6.	Zanikanie wokół Parku łąk i pastwisk, ważnych jako siedliska gatunków zwierząt występujących	Utrzymanie łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych między innymi w wyniku wdrażania

	w granicach Parku, w wyniku ich zaorywania, zalesiania lub zaniechania użytkowania	stosownych pakietów programów rolnośrodowiskowych. Wyłączenie z zalesień cennych siedlisk nieleśnych
7.	Wzrost śmiertelności ptaków i nietoperzy w wyniku rozbudowy farm wiatrowych	Rezygnacja z lokalizacji elektrowni wiatrowych w Parku i jego otulinie, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów położonych w obrębie korytarzy migracyjnych, dolin rzecznych, kompleksów leśnych i liniowych elementów krajobrazu stanowiących miejsca koncentracji lub wyznaczających trasy migracji fauny. Uwzględnienie fauny Parku przy wykonywaniu oceny wpływu planowanych elektrowni w oparciu o metodyki monitoringowe GIOŚ, z szczególnym uwzględnieniem ptaków i nietoperzy

Rozdział 3

Obszary realizacji działań ochronnych

§ 4.1. W obrębie Parku wyznacza się następujące obszary realizacji działań ochronnych, zwane dalej strefami:

- 1) BS - strefy utrzymania istniejącego sposobu użytkowania terenu (ochrona stabilizująca):
 - a) BS_1 – strefy zachowania tradycyjnego krajobrazu rolniczego i innych terenów otwartych,
 - b) BS_2 - strefy zachowania krajobrazu leśnego,
 - c) BS_3 – strefy zachowania wód powierzchniowych, obszarów podmokłych i stref źródliskowych,
 - d) BS_4 - strefy zachowania tradycyjnego układu zabudowy,
 - e) BS_5 - strefy zachowania założeń parkowych, cmentarnych, alei przydrożnych i innych terenów zieleni;
- 2) BK - strefy i miejsca zmiany istniejącego stanu środowiska przyrodniczego lub kulturowego poprzez wywołanie ukierunkowanych procesów (ochrona kreatywna):
 - a) BK_1 – strefy przeciwdziałania zmniejszaniu i fragmentacji terenów otwartych, w tym łąkowych, torfowiskowych i murawowych, w wyniku samoistnej sukcesji lasu lub celowego zalesiania,
 - b) BK_2 – strefy modyfikacji gospodarki leśnej,
 - c) BK_3 – strefy i miejsca poprawy stosunków wodnych,
 - d) BK_4 – strefy dopuszczalnego zainwestowania (obszary zainwestowane lub wskazane do zainwestowania),
 - e) BK_5 - inne strefy i miejsca aktywnych działań ochronnych, w tym:
 - i) BK_5.1 – działania umożliwiające swobodną migrację organizmów wodnych,
 - ii) BK_5.2 – działania na rzecz ochrony krajobrazu kulturowego,
 - iii) BK_5.3 – działania na rzecz utrzymania drożności lokalnych korytarzy ekologicznych,
 - f) BW – obszary wyłączone z ustaleń Planu ochrony ze względu na obowiązywanie przepisów odrębnych (rezerwaty przyrody);
- 3) C - obszary i obiekty objęte rekomendacjami Planu ochrony:
 - a) C_1 - strefy ochrony krajobrazów w obrębie krajobrazów o cechach priorytetowych,

- b) C_2 - obiekty lub obszary o najwyższych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych, zasługujące na objęcie dodatkową formą ochrony prawnej,
- c) C_3 - obiekty lub obszary o najwyższych wartościach kulturowych, zasługujące na objęcie dodatkową formą ochrony prawnej.

2. Lokalizację stref działań ochronnych i rekomendacji wskazano na mapie, stanowiącej załącznik nr 3 do uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”.

Rozdział 4

Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu

§ 5. Zaleca się następujący zakres prac w sferze prawnej związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu:

1) objęcie, w celu pełniejszej i bardziej skutecznej ochrony ekosystemów Parku wraz z charakterystycznymi dla nich zbiorowiskami roślinnymi oraz gatunkami roślin, zwierząt i grzybów, dodatkowymi formami ochrony prawnej następujących obszarów o najwyższych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych:

L.p.	Kod strefy	Zalecana forma ochrony i proponowana nazwa	Lokalizacja i orientacyjna powierzchnia [w ha]	Charakterystyka
1	2	3	4	5
1.	C_2.1	proponowany użytek ekologiczny „Kierzkowskie Bagna oraz stawy i bagna Piłka”	Obszar położony na północ od wsi Mochała, gmina Herby. Powierzchnia ok. 72 ha	Obejmuje kompleks stawów wraz z sąsiadującymi od wschodu łągami i torfowiskami. Kompleks stawowy to 6 płytkich akwenów hodowlanych, każdy z nich odznacza się bujną roślinnością wodną i szuwarową. Spośród gatunków tu rosnących na uwagę zasługują: grzybienie białe, łączeń baldaszkowaty, bobrek trójlistkowy, okrzędnica bagienna, wąkrota zwyczajna. Obszar stanowi ważne w skali Parku miejsce rozrodu awifauny wodno-błotnej, w tym gatunków specjalnej troski takich jak: łabędź krzykliwy, gęgawa, perkozek, błotniak stawowy i czajka. Obszar ten jest także miejscem żerowania gniazdującego w sąsiadujących lasach kobuza. Jest to także jedno z dwóch znanych obecnie w PKLnGL i na terenie województwa stanowisk rozrodczych ważki przenieli dwuplamej
2.	C_2.2	proponowany użytek ekologiczny „łąki z mieczykiem koło Zump”	Obszar położony na południe od miejscowości Zumpy, gmina Boronów. Powierzchnia ok. 9 ha.	Obejmuje kompleks trzcinowisk <i>Phragmitetum australis</i> , zarośli wierzbowych <i>Salicetum pentandrocinerae</i> , ziołorośli <i>Filipendulo-Geranium</i> oraz wilgotnych łąk ze związku <i>Calthion</i> z udziałem ostrożeń łąkowego i łąk ze związku <i>Molinion</i> z bogatym stanowiskiem mieczyka dachówkowatego. Pomimo miejscowego przesuszenia terenu w wyniku melioracji zachowały się tu liczne wysięki wód (źródlika). Obiekt istotny dla ochrony ugrupowań fauny związanej z siedliskami łąkowymi. Z ciekawszych przedstawicieli awifauny łąkowej stwierdzono tutaj występowanie m.in. przepiórki, gąsiorka, pokląskwy i

				potrzyszczka
3.	C_2.3	proponowany użytek ekologiczny „Podmokłe łąki w Aleksandrii”	Obszar w okolicy Aleksandrii I, gmina Konopiska. Powierzchnia ok. 10 ha.	Obejmuje końcowy fragment doliny cieku wodnego. Znajdują się tu łąki podmokłe łąki i torfowisko przejściowe na którym rosną m.in., turzyca pchła, ciemiężycza zielona, siedmiopalecznik błotny i turzyca prosowa. W bezpośrednim sąsiedztwie rozwinęły się niewielkie fragmenty łąk <i>Junco Molinietum</i> z trzęślicą modrą, przytulią północną, czarcikęsem łąkowym i sitami, ziołorośla ze związku <i>Filipendulo ulmarion</i> oraz zarośla wierzbowe <i>Salicetum pontandro-cinereae</i>
4.	C_2.4	proponowany użytek ekologiczny lub zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Stawy i bagna Hadra”	Obszar między Hadrą a Boronowem, gmina Herby i Boronów. Powierzchnia ok. 64 ha.	Obejmuje dwa kompleksy stawów z roślinnością wodną klasy <i>Potametea</i> i szuwarową klasy <i>Phragmitetea</i> przedzielonych mozaiką podmokłych łąk, zarośli wierzbowych, olsów i łągów. Stawy te położone są między Hadrą a Boronowem. Na groblach na uwagę zasługuje liczna populacja wąkroty zwyczajnej. Stawy koło Hadry oraz przylegające do nich łąki są miejscem gniazdowania szeregu gatunków ptaków wodno-błotnych uznanych za taksony specjalnej troski, m.in.: bąka, krakwy, rybitwy białowąsej, błotniaka stawowego, derkacza i dziwonii. Znajduje się tutaj także jedno z dwóch znanych z terenu Parku i województwa stanowisk rozrodczych ważki przenieli dwupłamej
5.	C_2.5	proponowany użytek ekologiczny „Lubockie”	Obszar położony na zachód od miejscowości Lubockie, gmina Kochanowice. Powierzchnia ok. 11 ha.	Obejmuje kompleks śródleśnych, ekstensywnie użytkowanych, podmokłych łąk ze związków <i>Calthion</i> i <i>Molinion</i> . Stwierdzono tu stanowiska m.in.: dziewięciornika błotnego, goryczki wąskolistnej, kruszczyka błotnego, listery jajowatej, mieczyka dachówkowatego, podkolana białego, stoplamka szerokolistnego i turzycy Hartmana

2) objęcie, w celu pełniejszej i bardziej skutecznej ochrony krajobrazów kulturowych Parku, dodatkowymi formami ochrony prawnej lub planistycznej następujących obszarów i obiektów o najwyższych wartościach kulturowych:

L.p.	Kod strefy	Zalecana forma ochrony i proponowana nazwa	Lokalizacja i orientacyjna powierzchnia [w ha]	Charakterystyka
1	2	3	4	5
1.	C_3.1	proponowany park kulturowy „Zborowskie”	Obszar centrum wsi Zborowskie, gmina Ciasna. Powierzchnia ok. 15 ha.	Obejmuje centrum wsi Zborowskie z historyczną zabudową i osią widokową wzdłuż ul. Fabrycznej wraz z budynkiem fabryki fajek, kościół Podwyższenia Krzyża Św., cmentarz parafialny przy ul. Polnej oraz ul. Polna z lipową aleją
2.	C_3.2	proponowany park kulturowy „Cieszowa”	Obszar centrum wsi Cieszowa (enklawa 1) oraz cmentarza żydowskiego	Obejmuje centrum wsi Cieszowa z historyczną zabudową wzdłuż ul. Kasztanowej, zabytkowy drewniany kościół św. Marcina wraz z cmentarzem

			(enklawa 2), gmina Koszęcin. Powierzchnia ok. 4 ha.	przykościelnym, zabytkowe budynki folwarczne oraz cmentarz żydowski
3.	C_3.3	proponowany park kulturowy „Lubockie”	Obszar wsi Lubockie, stawy hodowlane na Potoku Kochanowickim, staw Brzoza oraz stanowisko różanecznika katawbijskiego wraz z otaczającymi lasami, gmina Kochanowice. Powierzchnia ok. 175 ha.	Obejmuje krajobraz kulturowy związany z rodem Ballestremów, w tym stawy hodowlane wraz z obiektami hydrotechnicznymi, plantację różanecznika katawbijskiego będącego pomnikiem przyrody oraz krajobraz wsi Lubockie z osadnictwem o charakterze siedliskowym i historyczną zabudową

3) uwzględnienie w trakcie prac nad audytem krajobrazowym województwa śląskiego wykonywanym zgodnie art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2018, poz. 1945 z późn. zm.) następujących krajobrazów o cechach krajobrazów priorytetowych:

L.p.	Kod strefy	Proponowana nazwa	Lokalizacja i orientacyjna powierzchnia [w ha]	Charakterystyka
1	2	3	4	5
1.	C_1.1	„Panoszów – Patoka”	Obszar wzdłuż rzeki Młynówki, gmina Ciasna. Powierzchnia ok. 267 ha.	Obejmuje: - strefy ochrony przyrodniczych walorów krajobrazu: rezerwat przyrody „Łęg nad Młynówką”, w którym ochronie podlega fragment naturalnego lasu łęgowego wraz z całym bogactwem gatunkowym flory i fauny, - strefy ochrony kulturowych walorów krajobrazu: zespół pałacowo–parkowy z przełomu XIX i XX wieku podlegający ochronie poprzez wpis do rejestru zabytków, - strefy ochrony fizjonomicznych walorów krajobrazu: ciąg widokowy wzdłuż Młynówki oraz przedpole ekspozycji zespołu pałacowo-parkowego
2.	C_1.2	„Zborowskie”	Obszar wsi Zborowskie, gmina Ciasna. Powierzchnia ok. 230 ha.	Obejmuje: - strefy ochrony kulturowych walorów krajobrazu: zachowany układ osadniczy miejscowości z kościołem parafialnym Podwyższenia Krzyża Św. i dawną fabryką fajek z XVIII w., - strefy ochrony fizjonomicznych walorów krajobrazu: tereny otwarte wokół wsi wraz z otwarciem krajobrazowymi i przedpolem ekspozycji panoramy wsi
3.	C_1.3	„Lubockie – Brzoza”	Obszar wsi Lubockie oraz okolice stawu Brzoza, gmina Kochanowice. Powierzchnia ok. 1123 ha.	Obejmuje: - strefy ochrony przyrodniczych walorów krajobrazu: użytek ekologiczny „Brzoza” wraz z otaczającym go lasem i stawami śródlęsnymi i stanowiskiem

				<p>różanecznika katawbijskiego chronionym w formie powierzchniowego pomnika przyrody. Na terenie użytku ekologicznego ochronie podlega oczko wodne ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin i zwierząt,</p> <p>- strefy ochrony fizjonomicznych walorów krajobrazu: tereny otwarte z przedpołem ekspozycji tradycyjnego układu wsi Lubockie, otwarcia widokowe oraz liczne wodne platformy widokowe</p>
4.	C_1.4	„Cieszowa”	<p>Obszar wsi Cieszowa oraz żwirowiska, gmina Koszęcin. Powierzchnia ok. 360 ha.</p>	<p>Obejmuje:</p> <p>- strefy ochrony przyrodniczych walorów krajobrazu: użytk ekologiczny „Żwirowiska w Cieszowej” chroniący ekosystemy hydrogeniczne ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin,</p> <p>- strefy ochrony kulturowych walorów krajobrazu: zabudowa wsi z charakterystycznymi murowanymi domami mieszkalnymi z czerwonej cegły, krytymi dachówką (karpiówką), drewnianym spichlerzem, dawnymi budynkami folwarcznymi z pierwszej połowy XIX w., wpisanymi do rejestru zabytków, czworakami z I poł. XIX w., rządcówką z XIX w., drewnianym kościołem wpisanym do rejestru zabytków z otaczającymi go cmentarzem, kapliczką św. Jana Nepomucena z poł. XIX oraz kirkutem z XVIII w.,</p> <p>- strefy ochrony fizjonomicznych walorów krajobrazu: tereny otwarte wokół wsi, w tym przedpole ekspozycji dla cmentarza żydowskiego oraz panoramy Koszęcina</p>
5.	C_1.5	„Dolina Liswarty na odcinku od Taniny do Niwek”	<p>Obszar wzdłuż doliny Liswarty na pograniczu trzech gmin: Ciasna, Herby i Przystajń (także poza Parkiem) . Powierzchnia w granicach Parku ok. 1030 ha.</p>	<p>Obejmuje</p> <p>- strefy ochrony przyrodniczych walorów krajobrazu obejmującej dwa rezerваты przyrody „Cisy w Łębkach” i „Cisy nad Liswartą”, będące enklawą obszaru Natura 2000 PLH240027 „Łęgi w lasach nad Liswartą”. W strefie tej ochronie podlega naturalne stanowisko cisa pospolitego, a także przystrumieniowy łąg olszowo-jesionowy,</p> <p>- strefy ochrony fizjonomicznych walorów krajobrazu obejmującej tereny otwarte ciągnące się wzdłuż doliny Liswarty wraz z otwarciami i punktami widokowymi</p>

§ 6. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną zasobów abiotycznych i gleb odnoszący się do całego obszaru Parku:

1) ograniczenie zanieczyszczenia i degradacji gleb przez:

- a) nieprzeznaczanie gruntów, na których występują gleby podlegające wyłączeniu z produkcji w rozumieniu ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2017, poz. 1161), na cele nierolnicze lub nieleśne,
- b) odstąpienie od lokalizacji nowych zabudowań w dolinie Liswarty oraz w strefach krawędzi doliny,

- c) niedopuszczenie do chaotycznego rozwoju zabudowy,
 - d) w terenach przeznaczonych pod zabudowę wykorzystywanie naturalnych form ukształtowania powierzchni i niedopuszczanie do nieodwracalnego przekształcania form terenu,
 - e) tworzenie wolnych przestrzeni między obszarami zabudowy w celu utrzymania kierunku procesów glebotwórczych, właściwych dla danego terenu (np. przemywanie),
 - f) utrzymanie i tworzenie pasów roślinności niskiej i wysokiej wzdłuż dróg i miedz śródpolnych oraz rowów odwadniających na terenach łąk i turzycowisk,
 - g) likwidację, a w uzasadnionych przypadkach, rekultywację nielegalnych miejsc eksploatacji surowców mineralnych i wysypisk odpadów,
 - h) minimalizację zanieczyszczeń atmosfery emitowanych przez indywidualne i lokalne kotłownie oraz obiekty i instalacje przemysłowe,
 - i) usuwanie śmieci pozostawionych przez turystów;
- 2) zahamowanie degradacji gleb hydrogenicznych oraz zapewnienie trwałego funkcjonowania ekosystemów wodnych i od wody zależnych przez:
- a) odstąpienie od działań powodujących obniżanie zwierciadła wód podziemnych oraz zmiany stosunków wodnych,
 - b) nieprzekształcanie śródleśnych i śródpolnych lokalnych obniżen terenu, starorzeczy oraz naturalnych i antropogenicznych oczek wodnych, w wysypiska odpadów stałych lub odstojniki ścieków,
 - c) odstąpienie od nadmiernego poboru wody z cieków, prowadzącego do naruszenia przepływu nienaruszalnego określonego przy zastosowaniu kryterium hydrobiologicznego odrębnie dla każdej rzeki,
 - d) niewprowadzanie nowej zabudowy kubaturowej na obszary dolin rzecznych, która powoduje konieczność umocnienia czy podnoszenia gruntów i ich przystosowanie do zabudowy prowadząc do przekształceń rzeźby terenu, szaty glebowej oraz kierunku i intensywności odpływu wód.

§ 7.1. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną lądowych ekosystemów nieleśnych, mający na celu zachowanie rolniczego użytkowania terenu oraz krajobrazu rolniczego, odnoszący się do całego obszaru Parku, gdzie stwierdzono występowanie takich ekosystemów:

- 1) utrzymanie lub przywrócenie powierzchni i struktury trwałych użytków zielonych w tym szczególnie łąkowych siedlisk przyrodniczych oraz kontynuowanie tradycyjnego i ekstensywnego sposobu ich użytkowania, w tym zgodnie z zasadami programu rolnośrodowiskowego w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich, o którym mowa w przepisach odrębnych, między innymi poprzez:
 - a) prowadzenie zabiegów agrotechnicznych zgodnie z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków roślin i zwierząt, poprzez dostosowanie do nich terminów, częstotliwości i technik koszenia,
 - b) prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego i pastwiskowego trwałych użytków zielonych;
- 2) tworzenie i utrzymywanie miedz, zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych oraz innych fragmentów wyłączonych z użytkowania rolniczego;
- 3) utrzymywanie i umożliwienie ewentualnego spontanicznego rozrostu wzdłuż wód pasów roślinności trwałej, krzewiastej lub drzewiastej stanowiących bufory dla zanieczyszczeń biogeochemicznych;
- 4) promowanie wśród rolników hodowli tradycyjnych ras zwierząt gospodarskich, ze szczególnym uwzględnieniem tradycyjnych ras bydła, koni i owiec oraz gatunków i odmian roślin uprawnych, w tym drzew i krzewów owocowych, zgodnie z zasadami programu rolnośrodowiskowego w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich, o którym mowa w przepisach odrębnych;
- 5) opracowanie i wdrożenie programów monitoringu cennych i zagrożonych nieleśnych siedlisk przyrodniczych;

6) promowanie rozwoju pozarolniczych funkcji obszarów wiejskich, w tym agroturystyki z wykorzystaniem infrastruktury turystycznej i edukacyjnej Parku.

2. Zaleca się w strefach BK_1 przeciwdziałanie sukcesji zarastających muraw, pastwisk, łąk, w tym śródleśnych, poprzez usuwanie samosiewów drzew i krzewów, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy, z pozostawieniem kęp drzew i krzewów w dolinach cieków, jako naturalnej zabudowy biologicznej.

§ 8.1. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną ekosystemów leśnych dla wszystkich typów własnościowych lasów, mający na celu zachowanie gospodarki leśnej oraz krajobrazu leśnego, odnoszący się do całego obszaru Parku, gdzie stwierdzono występowanie takich ekosystemów:

- 1) realizację zapisów planu urządzenia lasu Nadleśnictw: Herby, Koszęcin, Lubiniec i Złoty Potok oraz planów urządzenia lasu innej własności, poddanych procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
- 2) wykonywanie czynności gospodarczych w lasach niepaństwowych w oparciu o zapisy Zasad Hodowli Lasu, Instrukcji Urządzenia Lasu, Instrukcji Ochrony Lasu oraz zapisów planu ochrony dla Parku, regulujących m.in. kwestie pozostawiania przestojów, martwego drewna, tyczenia szlaków zrywkowych itp.;
- 3) pozostawianie w drzewostanach oraz na zrębach kęp starodrzewu z udziałem drzew dziuplastych, martwych i zamierających, o znaczeniu biocenotycznym, wraz z runem i podrostem, a także posuszu liściastego oraz posuszu iglastego, o ile nie stanowią zagrożenie dla zdrowia, życia i mienia ludzi, zagrożenia dla stanu sanitarnego lasów oraz zagrożenia pożarowego lub występują wzdłuż dróg publicznych, dojazdów pożarowych oraz granic z gruntami innej własności. Pozostawiane kępy drzewostanu należy lokalizować w miarę możliwości, w miejscu występowania chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt, jeżeli to nie wywiera negatywnego wpływu na warunki ich życia; niewprowadzanie gatunków obcych, za wyjątkiem poletek łowieckich;

2. Zaleca się w strefach BK_2:

- 1) stopniowe ograniczanie udziału gatunków obcych w lasach, według wskazań programu ochrony przyrody Nadleśnictw Herby, Koszęcin, Lubiniec i Złoty Potok, w tym przede wszystkim usuwanie dębu czerwonego, robinii akacjowej i czeremchy amerykańskiej w ramach planowych zabiegów;
- 2) kontynuowanie sukcesywnej przebudowy drzewostanów celem dostosowania ich do warunków siedliskowych, przy zastosowaniu rębni odpowiednich do siedliska i docelowego składu gatunkowego drzewostanu;
- 3) wyłączenie z użytkowania dobrze zachowanych płatów borów bagienny zaliczonych do siedliska przyrodniczego 91D0 - Bory i lasy bagienny (*Vaccinio uliginosi- -Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii- -Piceetum*) i brzożowo-sosnowe bagienny lasy borealne;
- 4) sadzenie na obrzeżach zakładanych upraw leśnych lub w innych miejscach o odpowiednich warunkach siedliskowych, domieszkowych i biocenotycznych gatunków drzew i krzewów występujących na różnych siedliskach lasów o charakterze naturalnym, zgodnie z zapisami obowiązujących planów urządzenia lasów oraz zasadami ochrony i hodowli lasów;
- 5) stosowanie, tam gdzie jest to możliwe, cięć selekcyjnych o charakterze grupowym (popieranie biogrup), przy pielęgnacji i ochronie drzewostanów;
- 6) preferowanie metod mechanicznych lub biologicznych do zwalczania szkodników owadzych i grzybowych oraz do minimalizowania szkód łowieckich.

§ 9.1. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną zasobów i ekosystemów wodnych, odnoszący się do całego obszaru Parku, gdzie stwierdzono występowanie takich zasobów i ekosystemów:

- 1) ochronę obszarów źródłiskowych, poprzez niezmiennianie sposobu ich użytkowania, a w szczególności trwałego wylesiania lub zamiany użytków zielonych w grunty orne, za wyjątkiem realizacji zadań służących ich ochronie i racjonalnemu udostępnieniu turystycznemu;
- 2) niewylewanie gnojowicy oraz zrezygnowanie z nawożenia w pasie do 100 metrów od stref źródłiskowych i stref ochronnych ujęć wody, brzegów zbiorników lub cieków;

- 3) pozostawienie wzdłuż naturalnych cieków i zbiorników wodnych, kilkumetrowego pasa trzcinowisk, zadrzewień i zakrzaczeń, tworzących naturalną strefę buforową, za wyjątkiem stanowisk cennych siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków związanych z terenami otwartymi;
- 4) przyspieszenie budowy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, w tym:
 - a) podłączenie wszelkich nowych oraz istniejących obiektów wytwarzających ścieki bytowe lub technologiczne do sieci kanalizacji sanitarnej,
 - b) uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach nie objętych dotychczas systemem kanalizacji sanitarnej, poprzez egzekwowanie odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników lub przydomowych oczyszczalni ścieków;
- 5) utrzymanie naturalnego kształtu i przebiegu koryt wszystkich naturalnych cieków w granicach Parku, z wyjątkiem sytuacji wynikających z przepisów odrębnych;
- 6) wyłączenie z konserwacji tych odcinków cieków, które nie są niezbędne dla ochrony przeciwpowodziowej oraz dopuszczenie do ich renaturyzacji;
- 7) niepodejmowanie działań powodujących obniżenie zwierciadła wód podziemnych, w szczególności budowy oraz odbudowy urządzeń drenarskich i rowów odwadniających na łąkach i pastwiskach, w strefach źródliskowych cieków oraz obszarach podmokłych, za wyjątkiem przypadków uregulowanych przepisami odrębnymi;
- 8) niebudowanie trwałych zbiorników wodnych, za wyjątkiem odtworzenia historycznie istniejących stawów hodowlanych oraz tworzenia zbiorników mających na celu ochronę przyrody, ochronę przeciwpożarową lub przeciwpowodziową;
- 9) składowanie nawozów organicznych i sztucznych oraz pestycydów w miejscach izolowanych od podłoża i uniemożliwiających przesiąkanie substancji chemicznych;
- 10) odstąpienie od zasypywania, osuszania i zaśmiecania lub przekształcania zbiorników wodnych, w tym również okresowo zanikających;
- 11) ograniczenie osuszania obszarów leśnych i utrzymywanie jak największej powierzchni podmokłych siedlisk w lasach (w tym również zbiorników powstających w wyniku działalności bobrów).

2. Zaleca się w strefach BK_3:

- 1) utrzymanie istniejących stawów wraz z ich infrastrukturą hydrotechniczną, zgodnie z obowiązującymi planami gospodarki stawowej;
- 2) niedopuszczanie do całkowitego zarastania stawów roślinnością szuwarową poprzez koszenie trzcinowisk w okresie jesiennym lub zimowym (miesiące: X-II), przy założeniu usuwania każdorazowo nie więcej niż 20% istniejącej powierzchni trzcinowiska, a w sytuacjach grożących całkowitym zarośnięciem, także odmulanie zbiorników;
- 3) wyłączenie z konserwacji rowów melioracyjnych i dopuszczenie do ich powolnej renaturyzacji lub naturalnego zaniku, za wyjątkiem sytuacji uzasadnionych potrzebami ochrony przyrody oraz racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i wodnej, w tym ochrony przed powodzią lub suszą;
- 4) utrzymanie istniejących urządzeń hydrotechnicznych, w tym zwłaszcza mających znaczenie dla zwiększania retencji wodnej obszaru, z uwzględnieniem zapisów § 10.2 dotyczących ich modernizacji umożliwiającej swobodną migrację organizmów wodnych.

3. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną organizmów wodnych, w warunkach prowadzonej gospodarki rybackiej:

- 1) uwzględnienie w gospodarce rybackiej potrzeb ochrony gatunków rzadkich, zagrożonych i chronionych oraz objętych lokalnymi i krajowymi programami ochrony czynnej;

- 2) niezarybianie rzek Parku obcymi geograficznie gatunkami ryb, a w przypadku stwierdzenia ich występowania, sukcesywne ich eliminowanie;
- 3) utrzymywanie, przez niezbędne zarybienia rzek Parku, stałego poziomu liczebności gatunków ryb rodzimych, wykazujących stały spadek liczebności populacji.

§ 10.1. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną gatunków grzybów, roślin i zwierząt dziko występujących oraz ich siedlisk, odnoszący się do całego obszaru Parku:

- 1) prowadzenie ochrony czynnej gatunków wymagających takich działań, zgodnie z zasadami określonymi w krajowych i międzynarodowych poradnikach ochrony;
- 2) objęcie wszelkiego typu działań ochrony czynnej kontrolą monitoringową, zarówno na etapie wykonywania projektu, jak i po jego zakończeniu;
- 3) kontynuowanie rozpoznawania stanowisk występowania chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, grzybów i roślin objętych ochroną czynną oraz objęcie ich w miarę potrzeb zadaniami ochronnymi;
- 4) zachowanie, w ramach istniejących możliwości, przy remontach i rozbudowie obiektów budowlanych, w tym również obiektów zabytkowych, siedlisk występowania rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt;
- 5) opracowanie i wdrożenie programu monitoringu gatunków rzadkich i zagrożonych, a także gatunków inwazyjnych, stanowiących zagrożenie dla rodzimej różnorodności biologicznej oraz gatunków konfliktowych;
- 6) w odniesieniu do gatunków objętych ochroną czynną, uczestnictwo w regionalnych lub krajowych programach ochrony;
- 7) ograniczanie populacji inwazyjnych gatunków roślin, w szczególności niecierpka gruczołowatego (himalajskiego), barszczu mantegazyjskiego i barszczu Sosnowskiego, a spośród zwierząt – jenota, wizona amerykańskiego oraz szopa pracza, stanowiących zagrożenie dla gatunków rodzimych;
- 8) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej według wieloletnich i rocznych łowieckich planów hodowlanych uwzględniającej:
 - a) dostosowanie liczebności i struktury populacji gatunków łownych, które w wyniku przekształcenia siedlisk nie podlegają naturalnym mechanizmom regulacyjnym, do pojemności siedlisk ich występowania,
 - b) zwalczanie kłusownictwa;
- 9) ograniczenie do niezbędnego minimum używania pestycydów;
- 10) utrzymanie, w przypadku stwierdzenia czynnych stanowisk tego gatunku na terenie Parku, użytkowania gruntów rolnych będących siedliskiem chomika europejskiego oraz towarzyszących im miedz śródpolnych, przy uwzględnieniu ekstensywnego charakteru tego użytkowania i dostosowania terminów prac rolnych do biologii gatunku, m.in. późniejsze i płytsze zorywanie ściernisk;
- 11) w przypadku drzewostanów ubogich w naturalne dziuple, uzupełnianie i zawieszanie nowych budek lęgowych dla ptaków, nietoperzy i pilchowatych oraz ich regularne czyszczenie;
- 12) budowa platform gniazdowych dla bociana białego ;
- 13) pozostawianie w krajobrazie rolniczym starych i martwych lub zamierających drzew i krzewów, za wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia;
- 14) zachowanie starodrzewu w obrębie parków, cmentarzy, miejscowości, oraz posesji, za wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia;
- 15) zachowanie istniejących zadrzewień przydrożnych, w tym zwłaszcza o charakterze alei oraz uzupełnianie braków poprzez nowe nasadzenia, za wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia;
- 16) uwzględnianie obecności cennych gatunków w budynkach (np. strychy kościołów, starych i porzuconych domów) na etapie planowania prac remontowych i konserwatorskich;

- 17) tworzenie stref ochronnych wokół gniazd gatunków „strefowych”;
- 18) ochrona kolonii rozrodczej czapli siwej na terenie Nadleśnictwa Lubliniec, w wydzieleniu leśnym 175c;
- 19) ograniczenie osuszania obszarów leśnych i utrzymywanie jak największej powierzchni podmokłych siedlisk w lasach (w tym również zbiorników powstających w wyniku działalności bobrów);
- 20) niedopuszczanie do zasypywania, osuszania i zaśmiecania lub przekształcania zbiorników wodnych, w tym również astatycznych, okresowo zanikających;
- 21) niezarybianie naturalnych drobnych zbiorników wodnych;
- 22) stosowanie ogrodzeń z ażurowymi podstawami umożliwiającymi migrację drobnym gatunkom zwierząt;
- 23) budowę przejść pod jezdniami wraz z odpowiednimi płotkami naprowadzającymi, umożliwiającymi migrację drobnych zwierząt w miejscach ich częstego rozjeżdżania przez pojazdy.

2. Zaleca się w strefach BK_5.1 modernizację istniejących lub budowę nowych przepławek, obejść i bystrotoków umożliwiających swobodną migrację organizmów wodnych.

§ 11.1. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną wartości krajobrazowych, w tym krajobrazu kulturowego oraz ochrony obiektów dziedzictwa kulturowego, odnoszący się do całego obszaru Parku:

- 1) ochronę i kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego, w tym zachowanie typowego, skoncentrowanego charakteru układów ruralistycznych;
- 2) ochronę i odtwarzanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych oraz ochronę drzew w obrębie zieleni komponowanej, wsi i zagród, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków rodzimych, o ile nie stanowią one zagrożenia dla ludzi i mienia;
- 3) utrzymanie i odtwarzanie sadów przydomowych, ze szczególnym uwzględnieniem tradycyjnych odmian drzew i krzewów owocowych;
- 4) usuwanie, przebudowę lub zasłanianie zielenią, dysharmonijnych elementów zagospodarowania, o ile takie działania nie stoją w sprzeczności z przepisami odrębnymi;
- 5) sporządzenie w trakcie wykonywania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin na terenie Parku analizy parametrów urbanistyczno-architektonicznych dla każdej miejscowości odrębnie, z określeniem cech charakterystycznych i w oparciu o nie realizację zabudowy;
- 6) zachowanie tradycyjnych elementów kultury materialnej i niematerialnej;
- 7) zabezpieczenie przed zniszczeniem lub rewitalizację obiektów zabytkowych przy jednoczesnym dopuszczeniu ich adaptacji do nowych funkcji;
- 8) utrzymanie istniejącej zabudowy o wartości historycznej, w tym także budynków gospodarczych oraz tradycyjnych elementów zagospodarowania terenu we właściwym stanie technicznym i funkcjonalnym;
- 9) wzmożenie kontroli w zakresie zachowania lub przywracania ładu przestrzennego w krajobrazie oraz stały nadzór nad przestrzeganiem dyscypliny budowlanej;
- 10) niebudowanie ogrodzeń z betonowych elementów prefabrykowanych, preferowanie ogrodzeń drewnianych w tym ze sztachet, desek lub z lokalnego kamienia, przy ogrodzeniach wprowadzanie zieleni – żywopłotów lub pnączy, z wykorzystaniem gatunków rodzimych; stosowanie ogrodzeń o harmonijnym charakterze w obrębie miejscowości (kolor, wysokość, materiał); konstrukcja ogrodzeń z prześwitami umożliwiającymi przejścia dla drobnych ssaków, płazów i gadów;
- 11) zainicjowanie przez służby Parku opracowania studium architektonicznego dla terenu Parku określającego katalog postulowanych rozwiązań architektonicznych w odniesieniu do podstawowych rodzajów zabudowy oraz wybranych obiektów małej architektury;

- 12) zainicjowanie przez służby Parku opracowania katalogu ogrodów przydomowych, określającego tradycyjne wzorce ogrodów i ich współczesne adaptacje oraz zasady postulowanego doboru gatunkowego roślin ozdobnych, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków rodzimych;
- 13) rozwinięcie współpracy pomiędzy służbami ochrony przyrody a Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, samorządami gminnymi oraz innymi organizacjami i osobami fizycznymi w zakresie ochrony zabytków kultury materialnej i niematerialnej;
- 14) ustanawianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stref ochrony konserwatorskiej obejmujących obiekty wpisane do rejestru lub ewidencji zabytków, strefy ochrony ekspozycji lub krajobrazu oraz ochrony archeologicznej;
- 15) ustanawianie społecznych opiekunów do opieki nad cennymi obiektami kultury i promowanie ich działalności;
- 16) wyeksponowanie i właściwe wykorzystanie elementów dziedzictwa kulturowego do celów dydaktycznych, edukacyjnych i naukowych oraz do promocji Parku, w tym poprzez ustawienie stosownych tablic informacyjnych, pod warunkiem zgodności z wytycznymi i zaleceniami konserwatorskimi.

2. Zaleca się w strefie BK_5.2.1 obejmującej zespół kościoła parafialnego z otoczeniem we wsi Boronów (gm. Boronów):

- 1) prowadzenie konserwacji kościoła, bramki i kaplicy św.; Jana Nepomucena, zgodnie z zasadami konserwatorskimi;
- 2) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;
- 3) wykorzystywanie do ewentualnych nasadzeń rodzimych gatunków i odmian drzew i krzewów;
- 4) w wypadku poszerzenia cmentarza, pozostawienie znaczących fragmentów istniejącego ogrodzenia lub innego jednoznacznego zaznaczenia jego dotychczasowej granicy;
- 5) zachowanie historycznych nagrobków, w tym powstałych przed 1939 r.;
- 6) odstąpienie od lokalizacji w obrębie ogrodzenia nowych obiektów, poza wynikającymi z wymogów kultu, o niewielkich gabarytach, po uzgodnieniu z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków;
- 7) kształtowanie zabudowy wg następujących zasad:
 - a) ograniczenie wysokości ewentualnych obiektów kubaturowych lokalizowanych pomiędzy cmentarzem a ul. Wolności do 1 kondygnacji i 3,5 m od poziomu terenu do okapu;
 - b) stosowanie na elewacjach i dachach tradycyjnych materiałów budowlanych i wykończeniowych,
 - c) stosowanie dachów symetrycznych, 2- lub 4- spadowych (dopuszczalne także naczółkowe i półszczytowe), o nachyleniu głównych połaci w granicach 40-45°.

3. Zaleca się w strefie BK_5.2.2 obejmującej zespół pofolwarczny we wsi Boronów (gm. Boronów):

- 1) utrzymanie historycznego układu zespołu;
- 2) niewprowadzanie ogrodzeń i nowych obiektów w granicach dawnego dziedzica oraz między zachowanymi budynkami dawnego folwarku, z zastrzeżeniem podpunktu 3;
- 3) dopuszczenie lokalizacji ewentualnych nowych obiektów jedynie na miejscu rozebranego budynku w północnej pierzei dziedzica, w historycznej linii zabudowy, z wykorzystaniem tradycyjnych materiałów budowlanych i zachowaniem gabarytów budynku i spadków dachu nawiązujących do zachowanych obiektów pofolwarcznych;
- 4) prowadzenie się konserwacji budynków okalających dziedziniec;
- 5) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;
- 6) wykorzystywanie do ewentualnych nasadzeń rodzimych gatunków i odmian drzew i krzewów;

4. Zaleca się w strefie BK_5.2.3 obejmującej obszar występowania reliktywów eksploatacji rud żelaza na północ od wsi Zumpy (gm. Boronów) identyfikację oraz zachowanie kopców pozostałych po szybkiej eksploatacji rud żelaza.

5. Zaleca się w strefie BK_5.2.4 obejmującej historyczne drogi w obrębie Parku (gm. Boronów, gm. Herby, gm. Kochanowice, gm. Koszęcin), w tym: dawną drogę graniczną, pierwotny przebieg drogi Boronów-Częstochowa, drogę gospodarczą Górny Dwór-Lipowiec-Cielec, drogę po śladzie dawnej kolejki leśnej, zespół dróg dawnego majątku Koszęcin w rejonie Króliczej Górki i Dołów, dawną drogę Lubliniec-Częstochowa, tzw. Napoleońską, zespół dróg śródpolnych majątku Cieszowa oraz drogę dojazdową do dawnej leśniczówki Cielec:

- 1) zachowanie przebiegu dróg w terenie, także w przypadku prowadzenia procesów scaleniowych, modernizacji układu komunikacyjnego itp.;
- 2) uczytlnienie przebiegu dróg poprzez uzupełnienie poza obszarami leśnymi zadrzewień przydrożnych o tradycyjnym składzie gatunkowym: dąb, klon, lipa, ew. brzoza.

6. Zaleca się w strefie BK_5.2.5 obejmującej cmentarz ewangelicki w Molnej (gm. Ciasna):

- 1) prowadzenie konserwacji zachowanych nagrobków oraz uczytlnienie zarysów fundamentów dawnego kościoła;
- 2) niewprowadzanie nowych obiektów;
- 3) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;
- 4) odtworzenie ogrodzenia cmentarnego.

7. Zaleca się w strefie BK_5.2.6 obejmującej zespół zorganizowanej zabudowy z lat 30. i 40. XX w. w Molnej (gm. Ciasna):

- 1) zachowanie układu przestrzennego zespołu – wzajemnego usytuowania budynków mieszkalnych i towarzyszących oraz bryły i kształtu dachów budynków mieszkalnych;
- 2) niewprowadzanie w granicach zespołu nowych obiektów w strefie do 5 m. od strony frontowej budynków;
- 3) wykorzystywanie do ewentualnych nasadzeń rodzimych gatunków i odmian drzew i krzewów;

8. Zaleca się w strefie BK_5.2.7 obejmującej układ przestrzenny centrum wsi Zborowskie (gm. Ciasna):

- 1) prowadzenie konserwacji obiektów zabytkowych, zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi;
- 2) zachowanie tradycyjnej szerokości ulicy, linii regulacyjnych, linii zabudowy oraz istniejącej struktury podziałów własnościowych w wypadku wymiany kubatury i zabudowy działek wolnych;
- 3) kształtowanie zabudowy wg następujących zasad:
 - a) ograniczenie wysokości budynków lokalizowanych w pierzejach ulic do 4 m od poziomu terenu do linii okapu i do 1 kondygnacji, plus ewentualnie użytkowe poddasze,
 - b) stosowanie dachów symetrycznych dwuspadowych i naczółkowych, w układzie kalenicowym, przy nachyleniu połaci 35-45° z dopuszczeniem lukarn, facjat, okien połaciowych,
 - c) ustalenie poziomu 0,00 budynku nie wyżej niż 0,8 m ponad poziom terenu,
 - d) stosowanie na elewacjach i dachach tradycyjnych materiałów budowlanych i wykończeniowych;
- 4) zachowanie historycznych elementów wystroju architektonicznego oraz elementów małej architektury;
- 5) zachowanie układu cmentarza oraz historycznych nagrobków, w tym powstałych przed 1939 r.;
- 6) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;

9. Zaleca się w strefie BK_5.2.8 obejmującej zespół pofolwarczny we wsi Hadra (gm. Herby):

- 1) prowadzenie konserwacji zachowanych obiektów zabytkowych, w tym ogrodzeń;
- 2) zachowanie historycznego układu zespołu i lokalizacji ewentualnych nowych obiektów w zgodzie z tym układem oraz z dostosowaniem ich architektury do obiektów zabytkowych;
- 3) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia oraz powojennymi nasadzeniami topolowymi;

- 4) wykorzystywanie do nasadzeń rodzimych gatunków i odmian drzew i krzewów.
10. Zaleca się w strefie BK_5.2.9 obejmującej zespół pofabryczny we wsi Mochała (gm. Herby):
 - 1) prowadzenie konserwacji budynku administracyjno-mieszkalnego, z dopuszczeniem jego adaptacji;
 - 2) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;
 - 3) ewentualne lokalizowanie nowych obiektów oraz nowych nasadzeń jedynie na podstawie koncepcji obejmującej cały teren uzgodnionej z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków.
11. Zaleca się w strefie BK_5.2.10 obejmującej zespół przestrzenny głównego placu w Lisowie (gm. Herby):
 - 1) prowadzenie konserwacji zachowanych obiektów zabytkowych;
 - 2) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;
 - 3) wykorzystywanie do nasadzeń rodzimych gatunków i odmian drzew i krzewów.
12. Zaleca się w strefie BK_5.2.11 obejmującej miejsce po cmentarzu i kościele w Lisowie (gm. Herby):
 - 1) prowadzenie konserwacji zachowanego krzyża żeliwnego;
 - 2) niewprowadzanie nowej zabudowy i jakichkolwiek nadziemnych obiektów i urządzeń technicznych za wyjątkiem ewentualnie niewielkiej kaplicy;
 - 3) wykorzystywanie do nasadzeń rodzimych gatunków i odmian drzew i krzewów.
13. Zaleca się w strefie BK_5.2.12 obejmującej obszar zainwestowania z przełomu XIX-XX wieku w Herbach przy ul. Lublinieckiej (gm. Herby):
 - 1) prowadzenie konserwacji zachowanych obiektów historycznych;
 - 2) w przypadku wprowadzania nowych obiektów lub przebudowy obiektów istniejących dostosowanie ich charakteru do obiektów historycznych poprzez:
 - a) dostosowanie wysokości do wysokości budynków historycznych,
 - b) kalenicowe sytuowanie obiektów,
 - c) stosowanie dachów dwuspadowych o nachyleniu ok. 15° lub naczółkowych o nachyleniu 40-45° lub niesymetrycznych z nachyleniem połaci frontowej min.70°,
 - d) stosowanie tradycyjnych materiałów elewacyjnych i dachowych.
14. Zaleca się w strefie BK_5.2.13 obejmującej plac wiejski z otaczającymi obiektami i cmentarzem w Olszynie (gm. Herby):
 - 1) w przypadku wprowadzania nowych obiektów lub przebudowy obiektów istniejących dostosowanie ich charakteru do obiektów historycznych poprzez:
 - a) ograniczenie wysokości do jednej kondygnacji,
 - b) dwuspadowe lub naczółkowe dachy o nachyleniu 40 - 45°,
 - c) stosowanie tradycyjnych materiałów elewacyjnych i dachowych;
 - 2) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;
 - 3) zachowanie historycznych nagrobków w tym powstałych przed 1939 r.
15. Zaleca się w strefie BK_5.2.14 obejmującej historyczne zadrzewienia przydrożne między miejscowościami Kalina-Olszyna-Zumpy (gm. Herby):
 - 1) utrzymanie historycznych zadrzewień przydrożnych, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia. W wypadku modernizacji drogi i konieczności jej poszerzenia dopuszcza się

wycięcie jednego rzędu drzew, pod warunkiem nasadzenia nowego w odległości wynikającej z przepisów odrębnych;

2) uzupełnienie luk nowymi nasadzeniami.

16. Zaleca się w strefie BK_5.2.15 obejmującej rów przeciwczołgowy (na północ od Herbów) stanowiący fragment zespołu fortyfikacji polowych z okresu II wojny światowej (gm. Herby):

1) zachowanie rowów w terenie oraz w miarę możliwości zaznaczenie w terenie zatartych fragmentów ich przebiegu;

2) odstąpienie od obsadzania dna i skarp.

17. Zaleca się w strefie BK_5.2.16 obejmującej układ przestrzenny wsi Kochanowice (gm. Kochanowice):

1) zachowanie istniejącego układu ulic i placów;

2) zachowanie historycznych podziałów i linii zabudowy;

3) w przypadku wprowadzania nowych obiektów lub przebudowy obiektów istniejących dostosowanie ich charakteru do obiektów historycznych poprzez:

a) ograniczenie wysokości budynków lokalizowanych w pierzejach ulic i placów do dwu kondygnacji, z poziomem „0,00” nie wyżej niż 0,8 m powyżej poziomu terenu,

b) stosowanie dachów wysokich, z nachyleniem połaci frontowej w granicach 35-45°,

c) usytuowanie budynków frontowych – kalenicowe;

4) zachowanie przedogródków z tradycyjną formą ogrodzenia;

5) stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych i wykończeniowych;

6) zachowanie i konserwację tradycyjnych elementów wystroju architektonicznego;

7) zachowanych tradycyjnych elementów małej architektury;

8) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;

18. Zaleca się w strefie BK_5.2.17 obejmującej zespół pałacowy w Kochanowicach:

1) prowadzenie konserwacji zachowanych obiektów historycznych;

2) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;

3) wykorzystywanie do nasadzeń rodzimych gatunków i odmian drzew i krzewów.

4) przed przystąpieniem do jakichkolwiek prac inwestycyjnych w granicach strefy opracowanie i uzgodnienie z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków, co najmniej koncepcji zagospodarowania obejmującej cały teren;

5) stosowania, w wypadku budowy nowych obiektów lub remontu istniejących, tradycyjnych materiałów budowlanych i wykończeniowych.

19. Zaleca się w strefie BK_5.2.18 obejmującej cmentarz parafialny w Kochanowicach (gm. Kochanowice):

1) zachowanie historycznego układu cmentarza;

2) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;

3) prowadzenie konserwacji zachowanych zabytkowych obiektów architektonicznych kostnicy i kaplicy;

4) zachowanie historycznych nagrobków, w tym powstałych przed 1939 r.

20. Zaleca się w strefie BK_5.2.19 obejmującej zespół gospodarczych zabudowań podworskich w Kochanowicach (gm. Kochanowice):

- 1) w przypadku wprowadzania nowych obiektów lub przebudowy obiektów istniejących zachowanie tradycyjnego układu zespołu zabudowań oraz dostosowanie gabarytów, kształtu i wykończenia obiektów do istniejącej zabudowy historycznej;
 - 2) prowadzenie konserwacji zachowanych obiektów;
 - 3) zachowanych i konserwacja tradycyjnych elementów wystroju architektonicznego;
 - 4) stosowania, w wypadku budowy nowych obiektów lub remontu istniejących, tradycyjnych materiałów budowlanych i wykończeniowych.
21. Zaleca się w strefie BK_5.2.20 obejmującej zespół kościoła parafialnego w Kochanowicach (gm. Kochanowice):
- 1) prowadzenie konserwacji budynku kościoła zgodnie z zatwierdzonym programem prac konserwatorskich;
 - 2) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;
 - 3) wykorzystywanie do nasadzeń rodzimych gatunków i odmian drzew i krzewów;
 - 4) niewprowadzanie nowych obiektów, za wyjątkiem obiektów o charakterze małej architektury, których lokalizacja wynika z potrzeb kultu, po uzgodnieniu ich formy i lokalizacji z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków.
22. Zaleca się w strefie BK_5.2.21 obejmującej zespół leśniczówki Lubockie (gm. Kochanowice):
- 1) zachowanych i konserwacja tradycyjnych elementów wystroju architektonicznego;
 - 2) prowadzenie konserwacji zachowanych obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi;
 - 3) zachowanie tradycyjnych elementów małej architektury;
 - 4) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia.
23. Zaleca się w strefie BK_5.2.22 obejmującej dawny folwark w Aleksandrii - przysiółek Żabia (gm. Konopiska):
- 1) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;
 - 2) odtworzenie alei dojazdowej od południa oraz uzupełnienie nasadzeń alei dojazdowej od strony wschodniej z wykorzystywaniem do nasadzeń rodzimych gatunków i odmian drzew.
24. Zaleca się w strefie BK_5.2.23 obejmującej dawny folwark w Cieszowej utrzymanie ścisłej ochrony konserwatorskiej (gm. Koszęcin).
25. Zaleca się w strefie BK_5.2.24 obejmującej cmentarz katolicki przy kościele w Cieszowej (gm. Koszęcin):
- 1) zachowanie historycznego układu cmentarza;
 - 2) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia;
 - 3) zachowanie zabytkowych obiektów architektonicznych;
 - 4) zachowanie historycznych nagrobków, w tym powstałych przed 1939 r.;
 - 5) otoczenie terenu zielenią osłonową, z wykorzystywaniem do nasadzeń rodzimych gatunków i odmian drzew i krzewów.
26. Zaleca się w strefie BK_5.2.25 obejmującej cmentarz żydowski w Cieszowej (gm. Koszęcin):
- 1) zachowanie bramy i istniejących macew;
 - 2) ogrodzenie cmentarza.
27. Zaleca się w strefie BK_5.2.26 obejmującej zespół młyna wodnego w Klucznie (gm. Przystajń):
- 1) prowadzenie konserwacji obiektów zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi;
 - 2) w przypadku wprowadzania nowych obiektów lub przebudowy obiektów istniejących dostosowanie miejsc ich usytuowania, bryły oraz materiałów budowlanych i wykończeniowych do istniejących obiektów istniejących;

- 3) zachowanie starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu ludzi i mienia.

Rozdział 5

Obszary udostępniane dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb i dla innych form gospodarowania oraz sposoby korzystania z tych obszarów

§ 12.1. Dla celów naukowych udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się następujące sposoby korzystania:

- 1) powiadomienie i uzyskanie zgody właściciela lub zarządzającego danym obiektem lub terenem w przypadku prowadzenia badań na obszarze Parku;
- 2) współdziałanie instytucji i osób prowadzących badania naukowe z dyrektorem Parku oraz innymi jednostkami zarządzającymi lub sprawującymi nadzór nad obszarem badań, w tym udostępnianie im uzyskanych wyników badań oraz wynikających z nich wniosków końcowych, za zgodą autorów oraz zachowaniem i poszanowaniem praw autorskich wynikających z przepisów odrębnych.

2. Dla celów edukacyjnych udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się następujące sposoby korzystania:

- 1) tworzenie infrastruktury np. takiej jak czatownie i wieże, umożliwiającej prowadzenie obserwacji przyrodniczych, zwłaszcza ptaków, uzupełnionej tablicami dydaktycznymi, po uzyskaniu zgody właściciela, zarządcy lub sprawującego nadzór nad danym obszarem;
- 2) prowadzenie edukacji związanej z ochroną przyrody i krajobrazu, polegającej na włączaniu uczestników w działania na rzecz przywracania lub utrzymania walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych, w tym m.in. w inwentaryzacji przyrodniczej, projektowaniu, wykonywaniu i konserwowanie ścieżek edukacyjnych i szlaków turystycznych;
- 3) prowadzenie aktywnej edukacji historyczno-kulturowej polegającej m.in. na uczestniczeniu w rekonstrukcji ważnych wydarzeń historycznych oraz spotkaniach ze świadkami lub osobami osobiście związanymi z tymi wydarzeniami.

3. Dla celów turystycznych i rekreacyjnych oraz amatorskiego połowu ryb udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się następujące sposoby korzystania:

- 1) zaleca się na terenie Parku rozwijanie następujące rodzajów turystyki:
 - a) turystyka poznawcza: ekoturystyka, krajoznawcza, ornitologiczna, geoturystyka, w tym realizowana z wykorzystaniem zasobów i bazy Parku, Lasów Państwowych i innych podmiotów zajmujących się organizacją tego rodzaju turystyki,
 - b) turystyka kwalifikowana: piesza, wodna, rowerowa i konna, realizowana głównie w oparciu o sieć wyznaczonych szlaków,
 - c) turystyka wypoczynkowa: pobytowa, weekendowa, agroturystyka, realizowana w oparciu o istniejącą i sukcesywnie rozwijaną i modernizowaną bazę noclegową i żywieniową;
- 2) dopuszcza się do amatorskiego połowu ryb wszystkie zbiorniki i ciekі wodne Parku należące do Skarbu Państwa, z wyjątkiem akwenów wyłączonych z użytkowania rybackiego na podstawie przepisów odrębnych;
- 3) dopuszcza się biwakowanie jedynie w miejscach do tego wyznaczonych lub innych miejscach po uzyskaniu zgody właściciela lub zarządzającego terenem, przy przestrzeganiu przepisów odrębnych;
- 4) utrzymuje się przebieg istniejących szlaków turystyki pieszej, kajakowej, rowerowej i ścieżek edukacyjnych oraz zaleca się renowację i uzupełnienie towarzyszących im elementów infrastruktury turystycznej;
- 5) dopuszcza się korekty przebiegu istniejących szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych, w szczególności tam, gdzie wymaga tego ograniczanie negatywnego wpływu ruchu turystycznego na środowisko;

- 6) zaleca się rozwój elementów zagospodarowania turystycznego, w tym tablic informacyjnych i drogowskazów informacyjnych oraz innych elementów małej architektury i innych niewielkich obiektów przeznaczonych dla obsługi ruchu turystycznego, zwłaszcza w miejscach jego koncentracji, przy głównych ciągach komunikacyjnych w Parku oraz w punktach eksponowania walorów Parku;
 - 7) zaleca się wyposażenie nowych szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych w odpowiednią infrastrukturę towarzyszącą, w tym miejsca odpoczynku z zadaszeniem, kładki, pomosty, wieże widokowe, itp., z uwzględnieniem wymogów ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
 - 8) zaleca się stałe podnoszenie standardu technicznego bazy noclegowej i gastronomicznej, parkingów, przystani oraz innych elementów infrastruktury turystycznej oraz likwidację lub modernizację obiektów dysharmonicznych w krajobrazie.
4. Do celów gospodarki rolnej udostępnia się szczególnie strefy BS_1 i BK_1 oraz pozostałe obszary Parku, gdzie istnieją odpowiednie warunki do jej prowadzenia, a realizacja nie zagraża celom ochrony Parku oraz o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Szczegółowe zalecenia do korzystania wynikające z planu ochrony dla Parku określono w § 7.
5. Do celów gospodarki leśnej udostępnia się szczególnie strefy BS_2 i BK_2 oraz pozostałe obszary Parku, gdzie istnieją odpowiednie warunki do jej prowadzenia, a realizacja nie zagraża celom ochrony Parku oraz o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Szczegółowe zalecenia do korzystania wynikające z planu ochrony dla Parku określono w § 8.
6. Dla celów rozwoju zainwestowania udostępnia się obszary wskazane w § 13 i 14 oraz określa się zawarte w tych paragrafach szczególne sposoby korzystania, wynikające z planu ochrony Parku.

Rozdział 6

Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Blachownia, Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Konopiska, Koszęcin, Panki, Przystajń, Starcza, Woźniki i Wręczyca Wielka, do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obrębie tych gmin oraz do planu przestrzennego zagospodarowania województwa śląskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych

§ 13.1. Ustala się następujące zasady do uwzględnienia w nowych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin: Blachownia, Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Konopiska, Koszęcin, Panki, Przystajń, Starcza, Woźniki i Wręczyca Wielka, dotyczące eliminacji zagrożeń wewnętrznych, obowiązujące na terenie całego Parku:

- 1) lokalizowania zainwestowania wymagającego zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne wyłącznie w granicach:
 - a) stref dopuszczalnego zainwestowania – BK_4, wyznaczonych w planie ochrony, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych, w tym obowiązującego w Parku zakazu zabudowy w odległości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) obszarów wyznaczonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz zgodnie z określonym w nich przeznaczeniem, dla których sporządzone zostały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi oraz z zastrzeżeniem zapisów § 14 ust. 3;
- 2) niedopuszczania do rozwoju innych układów urbanistycznych, niż realizowanych w granicach obszarów o których mowa w pkt 1, niepowiązanych przestrzennie z historycznie ukształtowanymi układami wsi i niedowiązujących do nich pod względem funkcjonalnym i strukturalnym, w szczególności w zakresie funkcji terenu, wielkości

działek, udziału terenów biologicznie czynnych, kubatury i architektury budynków mieszkalnych, usługowych, produkcyjnych i gospodarczych i innych elementów zagospodarowania;

- 3) dążenia przy planowaniu nowego zainwestowania do nierozpraszania zabudowy i uzupełniania w pierwszej kolejności w lukach między zabudową;
- 4) zachowania, przy kwalifikowaniu gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania, w możliwie największym stopniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej Parku, w tym poprzez wyłączenie z zainwestowania terenów najcenniejszych przyrodniczo, w tym enklaw łąk śródleśnych;
- 5) wyłączenia z zabudowy obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, za wyjątkiem infrastruktury związanej z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym;
- 6) wyłączenia z zabudowy stref krawędzi doliny Liswarty oraz obszarów, które wymagałyby przystosowania do zabudowy poprzez umocnienie czy podnoszenie gruntów;
- 7) opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących co najmniej całość terenów nieleśnych gmin położonych w granicach Parku, z zastrzeżeniem, że plany te powinny uwzględniać całe sołectwa lub ich fragmenty położone w granicach Parku. W szczególności opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących strefy C_1, uwzględniających potrzebę zachowania szczególnych walorów krajobrazowych;
- 8) uwzględnienia lokalizacji obszarów cennych przyrodniczo proponowanych do ochrony, wskazanych w § 5 pkt 1;
- 9) przy wyznaczaniu terenów przeznaczonych do zalesień:
 - a) tworzenia zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej, a także tworzenia zwartego systemu przyrodniczego, łącznie z innymi obszarami o funkcjach ekologicznych,
 - b) przyjęcia za obszary dopuszczalnych zalesień terenów łączących istniejące kompleksy leśne, które spełniają lub potencjalnie mogą spełniać funkcje tras migracji dla zwierząt,
 - c) wyłączenie z zalesień siedlisk występowania chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt, a w miarę możliwości także łąk zmiennowilgotnych, łąk wilgotnych i łąk świeżych, a także stref C_1.

2. Zasady, o których mowa w ust. 1, obowiązują także w przypadku dokonywania zmian studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, obowiązujących w dniu wejścia w życie uchwały.

§ 14.1. Ustala się następujące zasady do uwzględnienia w przypadku wprowadzania zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w dniu wejścia w życie uchwały, dotyczące eliminacji zagrożeń wewnętrznych, obowiązujące na terenie całego Parku, w granicach gmin: Blachownia, Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Konopiska, Koszęcin, Panki, Przystajń, Starcza, Woźniki i Wręczyca Wielka:

- 1) utrzymania jako preferowanego dotychczasowego przeznaczenia terenu do zainwestowania oraz dopuszczenie następującego przeznaczenia:
 - a) tereny zabudowy zagrodowej,
 - b) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz mieszkaniowo-usługowej,
 - c) tereny rekreacji indywidualnej,
 - d) tereny usługowe, produkcyjne lub produkcyjno-usługowe nieuciążliwe, to jest inne niż mogące powodować negatywne oddziaływanie na otoczenie wynikające z przekroczenia standardów środowiskowych określonych w przepisach odrębnych, powodowane między innymi emisją pyłów i gazów, odorów, hałasu, promieniowania lub o uciążliwości ograniczonej do granicy działki,
 - e) tereny eksploatacji surowców mineralnych –na terenach złóż obecnie eksploatowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami lub w obrębie złóż udokumentowanych, o ile jest to zgodne z przepisami odrębnymi;

- 2) w przypadku utrzymania dotychczasowego przeznaczenia terenu, obowiązkowego zastosowania warunków architektoniczno-urbanistycznych zabudowy określonych w ust. 2, z dopuszczeniem utrzymania dotychczasowej intensywności zainwestowania, w tym: minimalnej powierzchni działki, minimalnej powierzchni biologicznie czynnej oraz wysokości zabudowy;
- 3) w przypadku nowego przeznaczenia terenu, obowiązkowego zastosowania warunków architektoniczno-urbanistycznych określonych w ust. 2;
- 4) w przypadku wprowadzenia wtórnych podziałów nieruchomości obowiązującego standardów określonych w ust. 2 dla poszczególnych funkcji terenu;
- 5) strefowania zabudowy w granicach wyznaczonych obszarów do zainwestowania;
- 6) utrzymania dotychczasowych ustaleń planistycznych obowiązujących dla obszarów i obiektów objętych ochroną na podstawie zapisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, o ile nie jest to sprzeczne z przepisami odrębnymi,

2. Ustala się następujące zasady dotyczące standardów urbanistyczno-architektonicznych, do uwzględnienia w nowych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów zabudowy, dotyczące eliminacji zagrożeń wewnętrznych, obowiązujące na terenie całego Parku w granicach gmin: Blachownia, Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Konopiska, Koszęcin, Panki, Przystajń, Starcza, Woźniki i Wręczyca Wielka:

- a) nieprzekraczalna linia nowej zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi, przy czym zaleca się aby nowe obszary przeznaczone pod zabudowę były wyznaczane w taki sposób, aby była ona zlokalizowana co najmniej 40 m od granicy lasów oraz terenów wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zalesienie, o powierzchni całkowitej powyżej 5 ha,
- b) niedopuszczania do wprowadzania poza strefami zwartej zabudowy nowej zabudowy wielorodzinnej, z wyjątkiem adaptacji i dostosowania pod względem wymogów formalno-prawnych istniejącej zabudowy na potrzeby mieszkaniowe oraz realizacji zabudowy uzupełniającej zlokalizowanej na obszarach historycznie ukształtowanej zabudowy lub stanowiącej jej logiczną kontynuację urbanistyczną,
- c) maksymalna wysokość nowej zabudowy określona jako kontynuacja wysokości zabudowy historycznej opartą o analizę parametrów urbanistycznych sporządzoną w trakcie opracowywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla danego obszaru funkcyjnego lub miejscowości – z zastrzeżeniem, że nowo projektowana zabudowa nie może być wyższa od zabudowy sąsiadującej,
- d) niedopuszczania lokalizacji instalacji do produkcji rolnej i innej o wysokości wyższej niż 1,5 krotność wysokości najwyższego budynku w gospodarstwie,
- e) stosowania na obszarach wiejskich cech zabudowy regionalnej, a w szczególności elewacja z czerwonej cegły licowej lub tynkowana w stonowanych kolorach, dachy o nachyleniu połąci 35°-45°, kryte dachówką lub materiałem dachówkopodobnym w kolorze czerwonym, brązowym lub szarym,
- f) kształtowania nowych zespołów zabudowy:
 - i) ujednolicania formy i kolorystyki zabudowy w ramach poszczególnych zespołów zabudowy,
 - ii) izolowania zielenią zespołów zabudowy,
 - iii) ograniczenie ekspozycji nowej zabudowy od strony ciągów i punktów widokowych w obrębie Parku;
- g) na terenach przeznaczonych pod zainwestowanie maksymalne zachowanie istniejących lasów i zadrzewień – pod warunkiem braku sprzeczności z przepisami odrębnymi.

3. Ustala się następujące zasady do uwzględnienia w nowych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w granicach gmin: Blachownia, Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Konopiska, Koszęcin, Panki, Przystajń, Starcza, Woźniki i Wręczyca Wielka, wprowadzające zasady dotyczące eliminacji zagrożeń wewnętrznych, obowiązujące na terenie wybranych stref realizacji działań ochronnych Parku:

- 1) dla stref BS_1 niedopuszczania do zmiany trwałych użytków zielonych na grunty orne;

- 2) dla stref BK_1 niedopuszczania do zalesień lądowych ekosystemów nieleśnych;
- 3) dla stref BS_2 i BK_2 niedopuszczania do lokalizacji obiektów budowlanych innych niż związanych z gospodarką leśną, ochroną przyrody lub edukacją ekologiczną prowadzoną przez Służbę Parku, Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska, samorządy lub Lasy Państwowe;
- 4) dla stref BS_4:
 - a) dla istniejących jednostek osadniczych:
 - i) zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, w tym pierwotnych podziałów parcelacyjnych, istniejącej sieci dróg, placów, linii zabudowy, kompozycji wewnątrz urbanistycznych i kompozycji zieleni, przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej,
 - ii) utrzymania tradycyjnej zabudowy, przy jednoczesnym dopuszczeniu jej modernizacji i adaptacji do nowych funkcji,
 - b) dopuszczenia do realizacji nowej oraz modernizację istniejącej zabudowy w sposób nawiązujący do lokalnej tradycji budowlanej, zgodnie z ustalonym historycznie ukształtowaniem przestrzenno-architektonicznym miejscowości, przy czym zabudowa ta musi uwzględniać uwarunkowania wynikające z przepisów odrębnych;
- 5) dla stref BK_5.2 uwzględnienia standardów architektoniczno-urbanistycznych, o których mowa w § 11 ust. 2;
- 6) dla stref BK_5.3 zachowania, przy kwalifikowaniu gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania oraz przy planowaniu zainwestowania pozostałych terenów, drożności korytarzy ekologicznych zasilających lokalny system przyrodniczy;
- 7) dla stref C_2:
 - a) wyznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako projektowane obszary ochronione lub obszary o najwyższych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych, zasługujące na zachowanie,
 - b) niedopuszczania do lokalizacji budowli i budynków poza strefami wyznaczonymi w obowiązujących w dniu wejścia w życie uchwały miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
 - c) niedopuszczania do lokalizacji na terenach niezabudowanych i nie przeznaczonych do zabudowy infrastruktury innej niż związanej z ochroną przyrody, gospodarką leśną i łowiecką lub edukacją ekologiczną, prowadzoną przez Służbę Parku, Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska lub Lasy Państwowe;
- 8) w przypadku powołania parków kulturowych, wyznaczenie stref C_3 w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- 9) w przypadku ustalenia stref C_3 w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dla tych stref:
 - a) niedopuszczania do lokalizacji budowli i budynków poza strefami wyznaczonymi w obowiązujących w dniu wejścia w życie uchwały miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin,
 - b) obowiązkowego dostosowywania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie rozplanowania, skali i bryły przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej oraz nawiązywania formami współczesnymi do lokalnej tradycji architektonicznej,
 - c) ograniczenia wysokości nowo sytuowanych lub modernizowanych budowli i budynków do wysokości obiektów sąsiadujących,
 - d) przyznania pierwszeństwa wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym, zarówno w przypadku przyrodniczych elementów krajobrazu, jak i w stosunku do historycznej struktury technicznej, instalacji wodnych, sieci komunikacyjnych oraz obiektów zabytkowych wpisanych do wykazu zabytków architektury i budownictwa,

- e) preferowania inwestycji, które stanowią rozszerzenie lub uzupełnienie już istniejących form zainwestowania terenu, przy założeniu maksymalnego zachowania i utrwalenia istniejących już relacji oraz pod warunkiem, iż nie kolidują one z historycznym charakterem obiektu; formy inwestowania należy w maksymalnym stopniu ukierunkować na ich harmonijne wpisanie w otaczający krajobraz,
- f) stopniowej likwidacji lub modyfikacji obiektów i elementów dysharmonijnych w stosunku do zabytkowego charakteru zabudowy i tradycyjnego zagospodarowania przestrzennego,
- g) niedopuszczania do wprowadzania zalesień;

4. Ustala się następujące zasady do uwzględniania w nowych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w zakresie realizacji infrastruktury komunalnej i komunikacyjnej, dotyczące eliminacji zagrożeń wewnętrznych, obowiązujące na terenie całego Parku w granicach gmin: Blachownia, Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Konopiska, Koszęcin, Panki, Przystajń, Starcza, Woźniki i Wręczyca Wielka:

- 1) prowadzenia liniowych elementów infrastruktury technicznej w „korytarzach” infrastrukturalnych, w szczególności wykorzystujących pasy rozgraniczające dróg, o ile taki przebieg nie jest sprzeczny z przepisami odrębnymi;
- 2) wyposażania istniejących linii i słupów energetycznych linii wysokiego i średniego napięcia zlokalizowanych poza terenami zabudowy w odpowiednie oznakowania zabezpieczające przelatujące ptaki przed kolizjami oraz zabezpieczenia przed wykorzystywaniem ich przez ptaki jako miejsca odpoczynku;
- 3) stosowania linii doziemnych dla projektowanych, modernizowanych i przebudowywanych sieci elektroenergetycznych;
- 4) stosowania w ogrzewaniu budynków nowoczesnych, energo- i materiałooszczędnych systemów grzewczych z wykorzystaniem niskoemisyjnych paliw oraz odnawialnych źródeł energii;
- 5) zmniejszania energochłonności budynków służących realizacji celów publicznych poprzez ich termomodernizację;
- 6) gromadzenia, odprowadzenia i unieszkodliwiania odpadów stałych zgodnie z obowiązującymi przepisami, w sposób określony w planach gospodarki odpadami;
- 7) objęcia wszystkich mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych, rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów, w tym odpadów ulegających biodegradacji, opakowaniowych, wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych;
- 8) niedopuszczania do lokalizacji nowych składowisk odpadów;
- 9) niedopuszczania do utylizacji odpadów przemysłowych i zawierających substancje toksyczne, odpadów chemicznych i wybuchowych, za wyjątkiem terenów istniejących składowisk odpadów;
- 10) niedopuszczania do lokalizacji turbin i farm wiatrowych;
- 11) dopuszczenie lokalizacji farm fotowoltaicznych, z zastrzeżeniem że ich lokalizacja nie powinna naruszać walorów krajobrazowych Parku, w tym w szczególności w obrębie stref C_1 i C_3.

§ 15. Ustala się następujące zasady do uwzględniania w nowych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w nowych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych Parku, obowiązujące w granicach otuliny Parku w obrębie gmin: Blachownia, Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Konopiska, Koszęcin, Przystajń, Woźniki i Wręczyca Wielka:

- 1) w terenach wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin jako tereny produkcji rolnej, preferowanie lokalizowania wyłącznie zabudowy związanej z gospodarką rolną, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi;
- 2) uwzględnienie przy planowaniu nowej zabudowy potrzeby zachowania łączności Parku z innymi terenami cennymi przyrodniczo poprzez sieć lokalnych i ponadlokalnych korytarzy ekologicznych;

- 3) przy realizacji nowego zainwestowania nierozpraszania obiektów; w pierwszej kolejności uzupełniania istniejącego zagospodarowania oraz lokalizowania zabudowy wzdłuż istniejących dróg;
- 4) wzmożenia nadzoru i kontroli w zakresie zachowania lub przywracania ładu przestrzennego w krajobrazie oraz stałego nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawnych dotyczących budownictwa i gospodarki przestrzennej;
- 5) realizacji budynków w formie architektonicznej nawiązującej do tradycji architektonicznej regionu w oparciu o analizę urbanistyczno-architektoniczną sporządzaną w trakcie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

§ 16. Ustala się następujące zasady do uwzględniania w nowym planie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych Parku:

- 1) uwzględnienia propozycji objęcia najcenniejszych obszarów przyrodniczych dodatkową formą ochrony, zgodnie z propozycją, o której mowa w § 5 pkt 1;
- 2) uznanie Parku jako obszaru wyłączanego z lokalizacji nowych napowietrznych linii energetycznych wysokich i najwyższych napięć poza istniejącym przebiegiem oraz turbin i farm wiatrowych;
- 3) uwzględnienie korytarzy ekologicznych łączących obszar Parku z innymi terenami cennymi przyrodniczo.

Rozdział 7

Wykaz obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym

§ 17. W Parku wskazuje się następujące obiekty o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym:

L.p.	Gmina	Miejscowość	Adres	Obiekt	Stan ochrony [nr – nr w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków; ewid. – gminna ewidencja zabytków; brak – obiekt zasługujący na ochronę]
1	2	3	4	5	6
1.	Blachownia	Trzepizury	Droga wojewódzka	Krzyż żeliwny z 1945 r.	ewid.
2.	Boronów	Boronów	ul. Wolności 1-3	Zespół kościoła par. p.w. MB Różańcowej: a) kościół, drewn. 1611, remont. 1890, b) kapliczka p.w. św. Jana Nepomucena, drewn. 2 poł. XIX; c) brama w ogrodzeniu, drewn. 1 ćw. XVII; krzyż kamienny przy bramie; d) organistówka, ob. dom mieszkalny, mur. 1 poł. XIX; e) altana w ogrodzie plebańskim, drewn. XIX, elementy wcześniejsze z d. bramy kościelnej (belka 1621)	kościół: 68/78, 378/60; reszta: ewid.
3.	Boronów	Boronów	ul. Powstańców Śl.	Kaplica p.w. św. Barbary, drewn. 1740, przeniesiona z Zumpów, odbud. poł. XIX	ewid.
4.	Boronów	Boronów	ul. 3 Maja 105	Kaplica p.w. Serca Jezusowego, mur. pocz. XX	ewid.
5.	Boronów	Boronów	ul. Szkolna 5-7	Zespół szkoły: 2 bud. dydakt.-miesz., obiekty gosp., mur. ok. 1900	ewid.
6.	Boronów	Boronów	ul. Dworcowa	Zespół stacji kolejowej: bud. kasowy, magazyn, rampa	ewid.
7.	Boronów	Boronów	ul. 3 Maja 57	Dom, mur. ok. 1930	ewid.
8.	Boronów	Boronów	ul. Boczna 5	D. komora celna, mur. ok. 1900	ewid.
9.	Boronów	Boronów	ul. Wojska Polskiego	Zajazd, ob. sklep, mur. 1 poł. XIX	ewid.
10.	Boronów	Boronów	ul. Wojska Polskiego 3	Pozostałości zespołu folwarcznego: a. obora, mur. 2 poł. XIX, b. czworak, mur. poł. XIX (przebud. ob. sklep), c. stodoła (przebud.), d. stodoła (przebud.)	ewid.

11.	Boronów	Boronów	ul. Powstańców Śl. 1	Dom, mur. poł. XIX	ewid.
12.	Boronów	Boronów	ul. Wolności 23	Dom, mur. pocz. XX, ob. bibliot. paraf. po remoncie	ewid.
13.	Boronów	Boronów	ul. Wolności 2	Dom, mur. 1920	ewid.
14.	Boronów	Boronów	ul. Wolności	Cmentarz rzym.-kat., 1720 r. 1 ha, przykościelny, groby o znaczeniu historycznym, wojenne, czynny	68/78 z kościołem
15.	Boronów	Dębowa Góra		Kapliczka	ewid.
16.	Boronów	Dębowa Góra		Kapliczka	ewid.
17.	Boronów	Dębowa Góra		Dom, mur. k. XIX w.	brak
18.	Boronów	Grojec		Budynek folwarczny (czworak?) mur. ok. poł. XIX	ewid.
19.	Boronów	Grojec		Budynki szkoły, mur. ok. 1900	ewid.
20.	Boronów	Hucisko		Kaplica p.w. Jana Nepomucena, mur. 1925	ewid.
21.	Boronów	Hucisko	przysiółek Sitki	Kapliczka, mur. ok. 1920	ewid.
22.	Boronów	Zumpy	ul. Lipowa 4/4a	Leśnictwo (ob. bud. mieszk.), mur. ok. poł. XIX	ewid.
23.	Boronów	Zumpy	ul. Kolonijna 3,13,23	Domy ok. poł. XIX w.	ewid.
24.	Ciasna	Brzegi		Wielki piec hutniczy, mur. XIX w.	ewid.
25.	Ciasna	Ciasna	przy linii kolejowej	Wieża ciśnień	ewid.
26.	Ciasna	Molna	ul. Łąkowa	Cmentarz ewangelicki (pozostałości), XVIII w. 0,15 ha, d. przykościelny	ewid.
27.	Ciasna	Niwki	nad Liswartą	Młyn wodny (czynny) z d. tartakiem, drewn.	ewid.
28.	Ciasna	Zborowskie		Kościół par. p.w. św. Krzyża, mur. 1921-1925	ewid.
29.	Ciasna	Zborowskie		Szkoła, mur. 1921	ewid.
30.	Ciasna	Zborowskie	ul. Główna 28	Karczma, ob. dom mieszkalny, mur. 1927	ewid.
31.	Ciasna	Zborowskie	ul. Górna 1	Pozostałości zespołu dworskiego: a. czworak, mur. poł. XIX, b. chlew, mur. poł. XIX, stodoła, mur. poł. XIX	ewid.
32.	Ciasna	Zborowskie	ul. Fabryczna 17	D. fabryka fajek, drewn., poł. XVIII w	454/89
33.	Ciasna	Zborowskie	ul. Polna	Cmentarz rzym.-kat., 1926 r. 0,36 ha, czynny	ewid.
34.	Herby	Braszcok		Posterunek graniczny, mur. w remoncie	ewid.

35.	Herby	Braszcok		Szkoła, mur.	ewid.
36.	Herby	Chwostek		Budynek folwarczny	ewid.
37.	Herby	Chwostek	ul. Morcinka 73	Dom	ewid.
38.	Herby	Hadra	ul. Szkolna	Kaplica p.w. św. Anny, mur.-drewn., pocz. XX	ewid.
39.	Herby	Hadra	ul. Szkolna	Szkoła, mur. 1918	ewid.
40.	Herby	Hadra		Pozostałości zespołu folwarcz.: a. rządówka, mur. 1 poł. XIX; b. czworak, mur. poł XIX; c. obora, mur. 1844; d. spichlerz, mur, 1 poł. XIX	548/57, 388/60, rządówka: 77/78
41.	Herby	Herby	ul. Lubliniecka 31	Budynek pruskiej komory celnej	ewid.
42.	Herby	Herby	ul. Lubliniecka 33	Budynek zarządu kolei wschodniopruskiej	ewid.
43.	Herby	Herby	ul. Lubliniecka 36/38	Budynek rosyjskiej komory celnej	ewid.
44.	Herby	Herby		Budynek dworca kolei herbskiej	ewid.
45.	Herby	Herby	ul. Wieczorka 7	Budynek dworca kolei wschodniopruskiej	ewid.
46.	Herby	Herby		Budynek zakładu wychowawczego	ewid.
47.	Herby	Herby	przy stacji kolejowej Herby Nowe	Wieża ciśnień d. dworca kolei wschodniopruskiej, mur. 1926	ewid.
48.	Herby	Herby	Herby Nowe	Zespół obiektów dworcowych, mur.	ewid.
49.	Herby	Herby	ul. Leśna 2, 4, 6, 8, 10	Budynki mieszkalne, mur.	ewid.
50.	Herby	Herby	ul. Lubliniecka 62, 64, 68/70, 72	Budynki mieszkalne, mur.	ewid.
51.	Herby	Herby		D. park „dworcowy”	ewid.
52.	Herby	Kalina	ul. Lompy	Kaplica p.w. Narodzenia MB, mur. 1931	ewid.
53.	Herby	Kalina	ul. Lompy 6	D. szkoła, ob. Zarząd PKLnGL	ewid.
54.	Herby	Kalina	ul. Lompy 19	Dom, mur. 1914	ewid.
55.	Herby	Lisów	ul. Stawowa	Kaplica p.w. św. Jana Nepomucena, mur. XIX/XX	ewid.
56.	Herby	Lisów	główny plac	Zespół pałacowy: pałac, mur. pocz. XIX, przebud. XX	ewid.
57.	Herby	Lisów	ul. Stawowa/Krótką	D. rzeźnia, ob. dom, mur. 1923,	ewid.
58.	Herby	Lisów		Budynek dworca kolejowego	ewid.

59.	Herby	Lisów	ul. Częstochowska 18	Budynek mieszkalny	ewid.
60.	Herby	Lisów		Miejsce po cmentarzu i kościele rz.-kat., krzyż żeliwny	ewid.
61.	Herby	Łebki	nr 11	D. leśniczówka, drewn.	ewid.
62.	Herby	Łebki	nr 1	Budynek mieszkalno-gosp. drewn.	ewid.
63.	Herby	Łebki	nr 6, 15, 19, 20	Domy drewn.	ewid.
64.	Herby	Mochała		Zespół pofabryczny: budynek admin.-mieszk. garbarni, zieleń towarzysząca	ewid.
65.	Herby	Olszyna	ul. Klonowa 14	Kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP, mur. 1888	ewid.
66.	Herby	Olszyna	ul. Klonowa 5	Komora celna, ob. plebania, mur. pocz. XX	ewid.
67.	Herby	Olszyna	ul. Klonowa 10	D. szkoła, ob. bud. mieszk. mur.	ewid.
68.	Herby	Olszyna		Głaz na miejscu d. kaplicy grobowej	ewid.
69.	Herby	Olszyna		Cmentarz rzym.-kat.	ewid.
70.	Herby	Pietrzaki	Droga nr 46	Krzyż żeliwny z 1946 r.	ewid.
71.	Herby	Turza		Budynek mieszkalny, drewn.	ewid.
72.	Herby	Turza		Krzyż przydrożny	ewid.
73.	Kochanowice	Droniowice	Skrzyżowanie ul. Szkolnej i Lipowej	Kaplica, mur. 4 ćw. XIX	ewid.
74.	Kochanowice	Harbułtowice		Krzyż przydrożny z sygnaturką	ewid.
75.	Kochanowice	Kochanowice	ul. Wiejska	Zespół kościoła par. św. Wawrzyńca: a. kościół, mur. 1823, b. plebania, mur. 1830, przebud. XX, c. kaplica cment., mur. 1830, d. kostnica, mur. 1830	kościół z cmentarzem: 78/57, 389/60, 78/78, reszta: ewid.
76.	Kochanowice	Kochanowice	przy drodze Częstochowa-Lubliniec	Kaplica p.w. św. Floriana, mur. poł. XIX	ewid.
77.	Kochanowice	Kochanowice	przy drodze Częstochowa - Lubliniec	Kaplica p.w. św. Jana Nepomucena, mur. poł. XIX	ewid.
78.	Kochanowice	Kochanowice	Skrzyżowanie ul. Wiejskiej i Słonecznej	Kaplica p.w. św. Józefa, mur. 1930	ewid.
79.	Kochanowice	Kochanowice	ul. Szkolna 1	Zespół pałacowy: a. pałac, mur. poł. XIX, 1932; b. czworak, mur. k. XIX, przebud.; c. spichlerz, mur. poł. XIX	pałac i spichlerz: 79/57, 390/60, 79/78,

					reszta: ewid.
80.	Kochanowice	Kochanowice	ul. Dworcowa	Budynek stacji kolejowej	ewid.
81.	Kochanowice	Kochanowice	przysiółek Bizja	Zabudowania popofolwarczne	ewid.
82.	Kochanowice	Kochanowice		Park pałacowy, pocz. XX,	WKZ 79/57
83.	Kochanowice	Kochanowice	ul. Wiejska, w centrum wsi przy kościele	Cmentarz rzym.-kat., 1843 r. 1,2 ha, groby o znaczeniu historycznym, czynny	ewid.
84.	Kochanowice	Lubockie		Kapliczka mur.	ewid.
85.	Kochanowice	Lubockie		Leśniczówka, mur. ok. 1900	ewid.
86.	Kochanowice	Pawełki		Kaplica, drewn., 1928, przeniesiona znad stawu Brzoza	ewid.
87.	Kochanowice	Pawełki		Krzyż kamienny	ewid.
88.	Kochanowice	Szklarnia		Leśniczówka	ewid.
89.	Konopiska	Aleksandria II (przys. Żabia)		Park folwarczny, k. XIX w.	ewid.
90.	Koszęcin	Cieszowa		Park folwarczny	ewid.
91.	Koszęcin	Cieszowa		Kościół fil. p.w. św. Marcina, drewn., 1751, wraz z ogrodzeniem 1779	382/60, 72/78
92.	Koszęcin	Cieszowa		Spichlerz dworski, drewn., XVIII w (przebudowany i przeniesiony), ob. dom mieszkalny	ewid.
93.	Koszęcin	Cieszowa		Czworak i rządówka w zespole dworskim mur. XIX w. opuszczony	383
94.	Koszęcin	Cieszowa		Kapliczka św. Jana Nepomucena przy kościele	brak
95.	Koszęcin	Cieszowa		Szkoła, mur. poł. XIX w., ob. Klub Rolnika	brak
96.	Koszęcin	Cieszowa	wśród pól	Cmentarz żydowski, XVIII w. 0,6 ha	ewid.
97.	Koszęcin	Cieszowa	we wschodniej części wsi	Cmentarz rzym.-kat., XVII w. 0,4 ha, przykościelny	ewid.
98.	Przystajń	Kamińsko	nr 16	Dom, drewn., pocz. XX w	brak
99.	Woźniki	Mzyki	ul. Słoneczna 42	Kapliczka, mur., XX w.	ewid.